

VESELE
VELIKONOČNE
PRAZNIKE

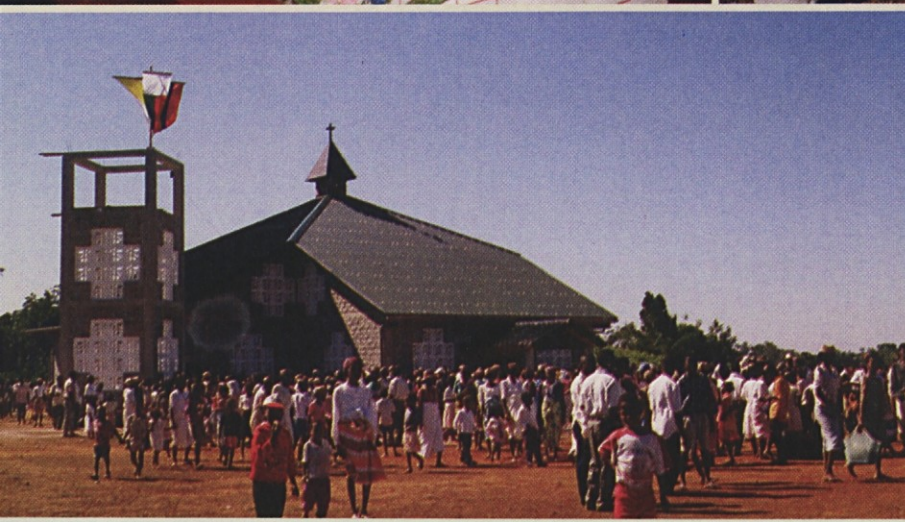

BUENOS AIRES
APRIL
LETO 66

duhovno
življenje

3
+++
1999

Od zgoraj in od leve:

1. Misijonarka s. M. Frančiška Novak iz Tajske z učenkama. 2. Sestra Novak z dekleti dveh gorskih plemen v domu „Betanija“, kjer se krščansko vzgajajo. 3. Jezuitski misijonar Jože Cukale v spremstvu indijskega škofa in provinciala na Bledu. 4. Škof Charles-Remy Rakotonirina in slovenska misijonarja Jože Adamič ter Lojze Letonja ob posvetitvi nove cerkve v Ambili 7. junija 1998, katere zidavo sta onadva vodila. 5. Slovesna maša ob posvetitvi nove cerkve, posvečene sv. Petru in Pavlu. 6. Slovenska misijonarja spremljata škofa ob posvetitvi nove cerkve na Madagaskarju. 7. Cerkev sv. Petra in Pavla v Ambili od zunaj. Slovesnosti se je udeležilo več tisoč vernikov farafanganske škofije.

Skrivnost resničnega miru je v spoštovanju človekovih pravic

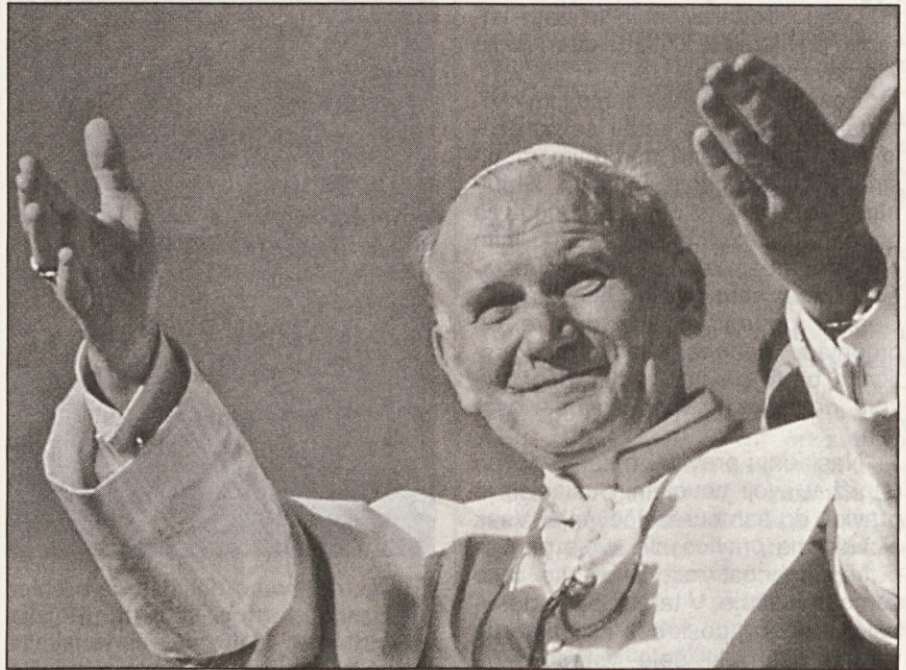
LOJZE KUKOVICA

Kot za vsak „Svetovni dan miru“, ki se obhaja vsako leto prvega januarja, je papež Janez Pavel II. tudi za letošnje leto 1999 naslovil za vse ljudi dobre volje Poslanico o miru. Mogoče jo je povzeti v besede: „Skrivnost resničnega miru je v spoštovanju človekovih pravic“. V 12 kratkih poglavjih papež razvije to svojo osnovno misel. V uvodu hoče položiti na srca vseh ljudi, ki jim je mar mir na svetu, svoje prepričanje, da „kadar se ljudje navdihujejo ob vodilnem načelu spoštovanja dostojanstva človeške osebe... tedaj zidajo trdne in trajne temelje miru“. In nasprotno, „kjer in kadar pa se te pravice ne upoštevajo ali se zaničujejo, tam se neizogibno sejejo klice nestalnosti, uporov in nasilja“.

Vsi ljudje, ki so v zgodovini človeštva z iskrenim srcem iskali resnico, so spoznali, da je spoštovanje človekove osebe, na kateri temeljé vse človekove pravice, neka vsepresežna vrednota, ki bi jo morali priznati vsi ljudje kot osnovo za urejanje tako medsebojnih osebnih odnosov kot tudi sožitja v družbi. Od kot ta vsepresežna vrednota človekove osebe? Iz dejstva, da je vsak človek ustvarjen po božji podobi in sličnosti in da ima torej v Bogu svoj izvor in svoj končni namen.

Zgodovina našega stoletja, ki se končuje, „je z vso bolečo ostrino pokazala, kakšne nevarnosti prinaša seboj pozabljanje resnice o človekovi osebi“. Papež omenja tukaj nekatere najbolj znane ideologije, ki so v tem stoletju grobo teptale človekove osnovne pravice, marksizem, nacizem, fašizem, ker niso poznale dostojanstva človekove osebe. Vendar tudi materialistično potrošništvo, za katero je sebično hlastanje za vedno novimi užitki, edina filozofija življenja, tudi ne prizna človeku njegovega dostojanstva.

Papež se nato spominja, da je leta 1998 poteklo 50 let, odkar so Združeni narodi objavili splošno Deklaracijo o človekovih pravicah. Te-

meljna ugotovitev Deklaracije je trditev, da je priznanje človekovega dostojanstva, ki ga ima vsak človek že po naravi, „temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu“. Ker so te pravice človeku prirojene, mu jih nihče ne sme prikrajševati. Kdor bi si drznil storiti kaj takega, bi zagrešil nasilje nad njegovo naravo. Iz osebnega dostojanstva, ki je vsem ljudem skupno, je hkrati jasno, da smo si vsi ljudje po njem enaki, da imamo torej tudi enake osnovne pravice. Še neroden otrok ali pa že onemogli starček, revni in bogati enako, učeni in manj učeni, te ali one vere, te ali drugačne barve kože. Ni pa mogoče - naprej ugotavlja papež -, da se človeku priznajo ene pravice, ne pa druge. Samo „celovito pospeševanje vseh vrst človekovih pravic je pravo poroštvo za polno spoštovanje vsake posamezne pravice“.

Iz povedanega pa ne sledi, da so vse človekove pravice enako važne. Med njimi je neko stopnjevanje. Brez dvoma je na prvem mestu človekova temeljna pravica do življenja. „Člove-

ško življenje je sveto in nedotakljivo vse od spočetja do naravnega konca.“ Danes se na žalost v mnogih ideologijah in deželah bolj pospešuje civilizacija smrti kot pa kultura življenja. Pravici do življenja pa ne nasprotuje samo direktno ubijanje, ampak tudi vsako nasilje, ki ima lahko različne oblike: „Nasilje sta revščina in lakota, so vojne in širjenje mamil, trgovina z orožjem in tudi brezobzirno uničevanje naravnega okolja.“

Druga temeljna pravica človekova je pravica do verske svobode. Ta pravica je po papeževih besedah srce človekovih pravic, kajti vera je izraz najglobljega človekovega hrepenenja, ki določa njegov celotni svetovni nazor. Nedotakljivost te človekove svobode pomeni tudi, da človek sme slediti v vseh okoliščinah svoji vesti in da ga torej nikdar nihče ne sme siliti, da bi ravnal proti njej. Še manj se mu sme braniti, da bi sprejel vero, ki mu jo vest kaže za pravilno in obvezno. Žal, ugotavlja papež, se verska svoboda še zdaleč ne spoštuje v vseh delih sveta.

Nadaljnja človekova pravica je „pravica do udeležbe“. Danes je že splošno sprejeto prepričanje, da se ima vsak državljan pravico in dolžnost udeleževati življenja svoje skupnosti. Je to osnovno načelo in zahteva demokracije. Žal, pa je tudi ta pravica - po papeževih besedah - pogosto onemogočena po krivdi korupcije in neupravičenih in zato krivičnih privilegijev, ki jih nekateri ljudje v državah uživajo.

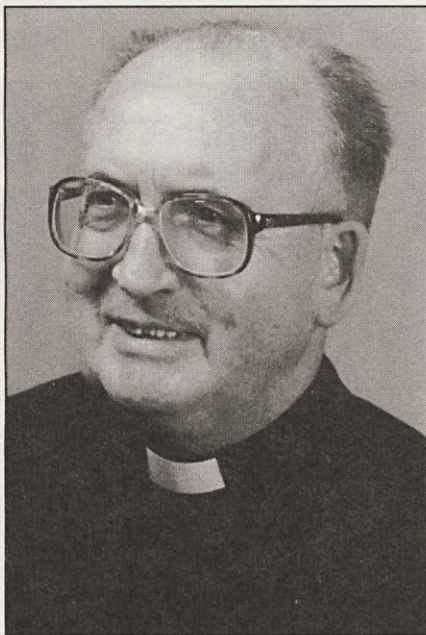
Posebno hudo je kršenje človekovega dostojanstva, kadar se odreka temeljne pravice narodnim manjšinam in določenim etničnim skupinam. To se lahko dogaja - ugotavlja papež - „z zatiranjem, z nasilnim preseljevanjem ali pa s poskusi oslabilosti njihovo narodnostno istovetnost“. Čeprav papež nobene države ne omenja z imenom, je lahko med vrsticami brati, da ima v mislih predvsem dogodke v Bosni in na Kosovem.

Naslednja pravica, o kateri govori papež v svoji novoletni poslanici, je pravica do samouresničevanja. Vsak človek ima pravico, da svoje prirodne sposobnosti razvije in se tako samouresničuje. V ta namen je posebej potrebno „poskrbeti za primerno vzgojo tistih, ki šele vstopajo na prizorišče življenja, saj je od tega odvisen njihov prihodnji uspeh“. Papež ugotavlja, kako veliko bodo države na tem področju morale še storiti, kajti „nad vse zaskrbljujoče je dejstvo, da se v nekaterih revnejših pokrajinah sveta dejansko zmanjšujejo možnosti šolanja, zlasti osnovne izobrazbe“.

Pod istim poglavjem obravnava papež tudi pravico do dela, kajti le delo omogoča človeku njega vredno življenje. Pomanjkanje dela je izredno težak problem današnjega časa, ki prizadeva ne le revne, ampak tudi bogate dežele. Človek brez dela je, kot bi se mu odrekala osnovna pravica do življenja. „Vsi, zlasti pa tisti, ki imajo v rokah vzvode politike in gospodarstva, so dolžni napraviti vse, da se čimprej najde zdravilo za tako težaven položaj.“

Papež se v poslanici zavzema tudi za napredek v solidarnosti. Zaradi hitrega razvoja povezovanja sveta v gospodarstvu in denarnih zadevah (globalizacija) je nujno, da se jasno opredeli, „kdo je dolžan zagotavljati skupni blagor v svetovnem merilu in

Ob peti obletnici smrti prelata dr. Alojzija Starca

Te dni bomo obhajali peto obletnico smrti prelata dr. Alojzija Starca, delegata slovenskega dušnega pastirstva v Argentini. Po petih letih nam je njegov lik še vedno živo pred očmi. Spominjamo se ga kot značajnega, izredno delavnega, požrtvovalnega in vestnega človeka in svetniškega duhovnika. Umrl je 27. aprila 1994, star 67 let. V duhovnika je bil posvečen 29. novembra 1953. Duhovniško službo je opravljal dobrih 40 let. Ravno toliko let je deloval v slovenskem dušnem pastirstvu. Takoj po novi maši ga je msgr. Anton Orehar povabil v slovensko dušnopastirsko središče v Buenos Airesu. Tako je vseh svojih 40 let duhovništva deloval med rojaki.

Z msgr. Antonom Oreharjem je vseskozi tesno sodeloval pri gradnji Slovenske hiše in cerkve in pri versko kulturnem življenju v Slovenski hiši. Sodeloval je pri raznih ustanovah in organizacijah. Na več krajih je pouče-

val verouk. Po smrti msgr. Oreharja tudi v srednješolskem tečaju. Pri mnogih organizacijah je bil duhovni vodja. Po smrti msgr. Oreharja je bil asistent Katoliške akcije pri skupinah v San Justo. Prav posebno pa je bil z vsem srcem glavni asistent pri slovenski Katoliški akciji. Poleg duhovnega vodstva je imel na skrbi duhovno oblikovanje članstva in skrbel za delovni program.

Deloval je skoraj v vseh slovenskih dušnopastirskih središčih. Po smrti duhovnega svetnika Škulja je bil od leta 1958 do 1960 dušni pastir rojakov v San Martinu. Po smrti Janeza Kalana poldrugo leto dušni pastir v Ramos Mejiji. Nato je devet let deloval med rojaki, ki so prišli v Argentino med obema vojnama. Po smrti Jankota Memnika pa je prevzel dušnopastirsko delo med rojaki v San Justo. Tu je ostal največ časa. Od leta 1969 do leta 1988, torej 19 let. Na sanjuško versko skupnost se je še posebno pristrčno navezal. Pa tudi Sanjuščani so ga vzljubili. Bil je duša in gonilna sila vseh organizacij, ki delujejo v tem okraju. Skrbel je za seje, sestanke, občne zборе, prireditve. Nagovarjal mlade za delo v organizacijah. Po njegovem prigrvarjanju je nastal mladinski pevski zbor v San Justu, brez katerega si danes kar težko predstavljamo versko kulturno življenje v sanjuškem okraju. Po smrti msgr. Oreharja pa je prevzel vso skrb za dušno pastirstvo v Argentini in ga vodil z njemu lastno odgovornostjo in požrtvovalnostjo. Vse to ogromno delo mu je spodjedalo zdravje in jemalo moči. Omahnil je sredi dela in odšel po plačilo k Njemu, kateremu je vse življenje zvesto služil. Trdno upamo, da že uživa njegovo plačilo. Ko se ob peti obletnici spominjamo njegovega odhoda, ga prosimo, naj posreduje pri Vsemogočnem za našo slovensko skupnost v Argentini.

Janez Jereb

uresničevanje gospodarskih in socialnih pravic“. Sam svoboden trg tega ne zmore - ugotavlja papež. Da je temu res tako, je pred nedavnim pokazala gospodarska in denarna kriza, ki sta prizadeli mnogim ljudem skrajno revščino, ne da bi bili zanjo

sami kaj krivi. Da se to v bodoče prepreči, je potrebna „nova vizija svetovnega razvoja v duhu solidarnosti“. V tej zvezi se papež zavzema tudi za vprašanje mednarodnih dolgov, ki tako strašno bremenijo najrevnejše dežele. Odgovorni naj store

AVTOGOL SODSTVU

DRAGO OCVIRK

Z demokratično ustavo, ki formalno pomeni konec totalitarnega režima, se tudi pri nas oblast deli na tri veje: parlament predstavlja zakonodajno oblast, vlada izvršno in sodstvo sodno. Toda eno je to zapisati v ustavo, drugo pa to dejansko uresničevati v življenju države. O razkoraku med ustavo in njenim izvajanjem je nekdanji predsednik ustavnega sodišča dr. Jerovšek pred kratkim izjavil, „da se ključna ustavna načela in spoštovanje temeljnih ustavnih pravic ter svoboščin uveljavljajo zelo zelo počasi. Odpori so močni in učinkoviti“. (Mag 46). Da je, žal, res tako, je jasno povedala Evropska komisija, ki nas je s prvega mesta postavila na rep tistih, ki hočejo v Evropo.

Od sodnih oblasti je bilo kos visokim demokratičnim merilom le ustavno sodišče in je tako ščitilo temeljne pravice državljanov in ugled države. Upajmo, da bo to odličnost ohranilo tudi v novi zasedbi. Kar velja za ustavno sodišče, pa, žal, ne velja za vse sodstvo, ki mu je Evropska komisija gladko prisodila čisto nezadostno. Nedvomno sta tudi vlada in parlament odgovorna za to porazno stanje v sodstvu, vendar vse odgovornosti ni mogoče preložiti na njuna pleča. V sodstvu je namreč stanje duha marsikje še vedno podobno tistemu v enoumju.

vse, da se bo čim več dežel v letu 2000 rešilo tega nevzdržnega položaja.

Nadalje papež naglašča odgovornost vseh do naravnega okolja. Človek ima pravico, da živi v zdravem okolju. Nekaj se dela na tem področju, a še zdavnaj ne zadosti. Če se ne podvzamejo hitri in odločni ukrepi, je nevarnost, „da bodo zemlja, morje, podnebje, rastlinstvo in živalstvo utrpeli hudo škodo“. Prihodnost sveta je odvisna od našega pravičnega zadržanja do stvarstva.

Končno se zavzema papež za pravico do miru. Samo mir omogoča uživanje ostalih človekovih pravic. Miru nasprotuje nasilje vseh vrst. Vojna ne reši nobenega problema, ga le še poostri, tudi ko se zdi, da ga je rešila. Rešila morda navidezno in za kratek čas. Papež v tej zvezi priznava, da so bili „v nekaterih pokrajinah storjeni številni koraki za utrditev

miru“. Z vso ostrino obsoja množične pokole, ki so sramota civiliziranega sveta. Posebej pomiluje tudi tiste otroke, ki so že v otroških letih bili prisiljeni prejeti za orožje. S tem morajo ne samo prekiniti vzgojo in šolanje, ampak se na ta način uničujejo tudi njihove delavne sposobnosti.

Končno papež poziva vse ljudi, naj se trudijo za utrjevanje čuta odgovornosti za kulturo človekovih pravic. Kultura človekovih pravic mora čimprej postati „sestavni del moralne dediščine človeštva“. Šele tedaj bo človeštvo lahko z zaupanjem gledalo v prihodnost.

Človeštvo stoji na pragu tretjega tisočletja. Njegova bližina navdaja srca ljudi z upanjem na pravičnejši in bolj solidaren red. Kristjani smo še posebej povabljeni, da delamo za to, da se bo ta red tudi začel resno uresničevati.

To je razumljivo, saj tu ni volitev, ki bi v kadrovske zasedbe prinesle nove ljudi in duha človekovih pravic. Težko je pričakovati, da se bo človek spremenil po letih šolanja v protidemokratičnem pravu in potem, ko je deset ali dvajset let delil 'pravico' skladno z njim. Tu so še stanovska solidarnost, odvisnost od nadrejenih in zadolženost za usluge pri napredovanju ipd. Nad vsem tem ni takega demokratičnega nadzora, kot sta ga z opozicijo in volitvami deležna parlament in vlada. In nenazadnje se ta služba v številnih primerih prenaša z očeta na sina. Zaradi vsega tega se je ta veja oblasti še manj odmaknila od totalitarizma kot drugi dve.

Kontinuiteta sodstva z zavrženim režimom se je razodela z vso močjo, ko je Okrožno sodišče v Ljubljani zavrnilo zahtevo za obnovo kazenskega postopka zoper škofa dr. Gregorija Rožmana, čeprav je to storilo podmolko, zopet v prednovoletnem vrvežu, da tega ja nihče ne bi opazil. To sodišče se ni zmenilo za odločbi ustavnega sodišča o povojni kazenski zakonodaji, kjer je rečeno, da je povojna oblast grobo sistemsko in strukturno kršila človekove pravice in da obdobja po letu 1945 ni mogoče imeti za pravo osvoboditev, ampak je do nje prišlo šele leta 1990.

Ne verjamem, da je še kdo po izjemni razstavi in knjigi *Temna stran meseca* tako nerazgledan, da ne bi vedel, da je bil Rožmanov proces pred Vojaškim sodiščem IV. armade montiran in navadna farsa. S tem zavrženim dejanjem je hotelo vojaško sodišče za nazaj poveljaviti medvojne likvidacije in povojni genocid nad idejnim nasprotnikom, za naprej pa opravičiti 'dokončno rešitev katoliškega vprašanja' in uničenje Cerkve, ki ga je skrbno načrtoval in izvajal s pomočjo svojega sodstva Centralni komite komunistične partije.

Vsak montiran proces je direkten napad na človekovo dostojanstvo, zato je njegova sodba vedno nična. Z ničemer ga ni mogoče opravičiti, ker ni utemeljen v spoštovanju človeka. Prav zato je potrebno vsak tak proces razveljaviti in žrtve rehabilitirati, ne glede na to, kdo in kaj so bili, kje in kdaj in kaj so storili. Sleherni človek, pa naj velja še za takega zločinca, ima pravico do sojenja „pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem“ po besedah Splošne deklaracije človekovih pravic. To velja tudi za škofa Rožmana, če upoštevamo civilizacijska merila

PASTORALNA SKRB ZA IZSELJENCE

MARKO KREMŽAR

Pri naporih, da bi bili boljši, nam že stoletja pomaga krščanstvo. Cerkev je občestvo in ustanova, brez katere si je težko predstavljati, da bi bili uspešni pri oblikovanju našega univerzalnega slovenstva. Skupnostim ekonomskih izseljencev pomagajo ohranjati zvestobo narodu in veri izseljenski duhovniki, in Slovenija v svetu, ki jo živijo udje političnih emigracij, ne bi obstala brez zavednih, požrtvovalnih in mnogokrat svetih dušnih pastirjev.

PASTORALNA SKRB ZA IZSELJENCE

Vodstvo katoliške Cerkve je že z okrožnico *Exul familia* podrobneje pa z dokumentom papeža Pavla VI. *Pastoralis migratorum cura* leta 1959 predvidelo, da je treba novemu prese-ljevanju ljudstev prirediti tudi cerkveno strukturo. Izseljenski duhovniki in delegati, kjer število izseljencev to upravičuje, so postali priznan del cerkvene dušnopastirske mreže. Vendar je koordinacija tega dela še nepopolna. Zaupati skrb za slovensko dušno pastirstvo v svetu, ki se v praksi razte-

la! Edina alternativa tem merilom so barbarska totalitarna merila.

Jasno je treba povedati, da je odločitev za to zavrženo alternativo beden poskus opravičevanja, zagovarjanja in poveljavljanja zločinskega režima in nič drugega. Zakaj se okrožno sodišče boji sojenja Rožmanu pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem, če meni, da je kriv in mu je krivdo mogoče dokazati? Mar ne zgolj zato, ker to ne bi bil več (samo) proces proti Rožmanu, marveč predvsem proti zločinskosti njegovih tožnikov in sodnikov? In mar ne tudi zato, ker bi bilo treba potem na podlagi istih meril poklicati pred sodišče marsikoga, ki je med osamosvojitvijo do zadnjega sodeloval z beograjskimi agresorji? Kakor koli že, dejstvo ostaja, da si je sodna oblast s to odločitvijo zabila avtogol, med državljani pa še povečala dvom o svoji volji in sposobnosti, da deli pravico.

za čez štiri celine, škofu, ki ima ob vsej dobri volji dovolj skrbi s svojo lastno škofijo, je izhod za silo. Vztrajanje v tej smeri pa bi, po mojem mnenju, kazalo na nepoznanje razmer in na podcenjevanje težav.

Verniki in duhovniki v diaspori potrebujejo in zaslužijo, da so povezani v posebni slovenski zunajteritorialni škofiji, na primer po zgledu naših ukrajinskih bratov vzhodnega obreda. Le ordinarij, ki se bo lahko popolnoma posvetil pastoralnemu delu v diaspori, pa hkrati imel svoje mesto v slovenski škofovski konferenci, bo zadosti močna vez med temi postojankami slovenske Cerkve v svetu in njihov živi stik tako s teritorialnimi škofijami v deželi, kjer izseljenci živijo, kakor s središčem slovenske Cerkve. Tako bodo slovenski izseljenski duhovniki imeli očeta, ki bo poznal njihove težave, pa tudi pastirja, ki bo znal posredovati izkušnje enim vsem.

Ta izseljenski škof pa naj ne bi imel svojega sedeža na Slovenskem, temveč v diaspori. Po zgledu svetega Pavla bi bil to škof popotnik. A tudi popotnik potrebuje oporišče. Škof slovenske diaspore bi moral imeti upravni sedež v kraju, ki bi mu omogočal največjo gibljivost in ki ga s svojimi krajevnimi problemi ne bi pritegovali nase do take mere, da bi pozabil, kje vse je njegovo delovno področje. Tak kraj utegne biti London.

Že mons. Ignacij Kinstelj, ki je po škofu Rožmanu prevzel skrb za koordinacijo zdomskega dušnega pastirstva v času, ko v domovini za kaj takega ni bilo možnosti, si je izbral za sedež London, mesto, ki ima slovensko kolonijo, a je hkrati središče svetovnih zvez. Redni poleti v Avstralijo, Južno in Severno Ameriko in na evropsko celino dajejo temu mestu prednost, ki jih je drugje težko najti. Je pa ta del sveta tudi zadosti blizu Sloveniji, da možu, ki bi prevzel to nalogo, ne bi bilo težko prihajati brez posebnih priprav na sestanke z drugimi slovenskimi sobraty v škofovski službi in tako ohranjati živo svojo in svojih vernikov navzočnost na slovenskih tleh.

Na ta način lahko Cerkev kot že tolikokrat v slovenski zgodovini poka-

že narodu pa tudi državi pot, po kateri je mogoče stopati v svetu, ki se na pragu tisočletja odpira pred nami.

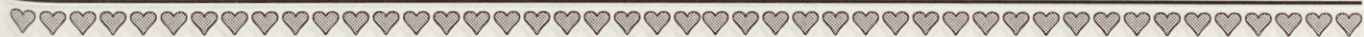
SKRB DRŽAVE ZA SLOVENCE PO SVETU

Naša država je takih zgledov potrebna. Ni razveseljivo, kar lahko ugotovljamo posebno Slovenci v diaspori, da se mlada republika Slovenija po letih samostojnosti ne obnaša kot slovenska država. Upajmo, da je pomanjkanje ozaveščenosti prehodnega značaja in le eno od znamenj tako imenovane tranzicije, to je obdobja, ko v novi državi nekdanji totalitarci učijo demokrate demokracije, ko včerajšnji nosilci marksističnega realsocializma prepisujejo družbeno premoženje na svoje ime in ko je skrb za slovenski narod zaupana preizkušenim internacionalcem.

Vsekakor se zdi eno od izhodiščnih vprašanj, od katerega je odvisno veliko več kot le razmerje narodne glavnine do svojega izseljenstva, ali je Republika Slovenija slovenska država ali je država, v kateri živijo Slovenci? Če upoštevamo, da slovenska Ustava v svojem petem členu sprejema nase skrb tudi za Slovence zunaj njenih meja, je jasno, kaj so rojaki, ki so Ustavo pripravljali, od nastajajoče države pričakovali. Te želje še niso uresničene. Ker pa je slovenska država praktično še v povojih, ni toliko ume- stno razpravljanje o tem, kakšna je, kot razmišljanje, kaj naj bi postala.

V Sloveniji živita ob slovenski večini dve narodni manjšini, ki jima daje državna ustava velike pravice. Prav bi bilo, da bi slovenska država zahtevala na tem področju recipročnost od svojih sosed, kjer se morajo slovenske manjšine boriti za obstoj v vse drugačnih razmerah. Ta naloga ne potrebuje kake posebne teoretične obravnave, temveč le jasnih političnih ciljev in volje. Pomembno pa je, da resolucija državnega zbora iz junija leta 1996, ki govori o slovenskih manjšinah v sosednjih državah, omenja enoten „slovenski kulturni prostor“, ki presega meje slovenske republike. To je korak v pravo smer. Upravičeno vzbuja upanje, da bo peti ustavni člen postal sčasom kaj več kot le dober namen in da se bo med rojaki udomačila zavest o „slovenskem kulturnem prostoru“, ki je širši od „državnega ozemlja“, kar je v tem stoletju dokazalo že več generacij izseljencev in beguncev.

Ko bo večini rojakov postala jasna

pomembnost slovenskega kulturnega prostora, katerega ne utesnjujejo meje, bo do razumevanja prav tako odprtega slovenskega gospodarskega prostora en sam korak. Takrat, smemo pričakovati, bo napočila nova doba slovenstva, ki bo zavedno, samozavestno in vesoljno. To bo doba, ko bo Slovenija v svetu upoštevan del Slovenije brez meja, kateri bo središče in srce slovenska država.

Če bi bil sedanji odnos očetnjave do dispore dokončen, bi bil položaj brezupen in tudi tole pisanje brez smisla. A upravičeno smemo upati, da bo „prehodnega“ obdobja pravočasno konec in da bo prišel čas, ko bodo predstavniki naše države rojaki, ki se bodo zavedali svoje dolžnosti do celotnega slovenskega občestva. Takrat bomo tudi Slovenci v svetu morda dočakali primerne zakone, s katerimi nas bo slovenska republika sprejela za svoje. Ti zakoni naj bi zagotovili rojakom v zdomstvu, ne glede na število v tujini preživetih rodov, slovensko državljanstvo, njihovim mladim temeljni pouk v slovenskem jeziku, vsem — ne le v teoriji, temveč v praksi — splošno in enako volilno pravico, in slovenski diaspori izvoljene predstavnike v državnem zboru slovenske države.

KAKŠNO JE NAŠE RAZMERJE DO DRŽAVE

Po tisoč letih smo dobili državo, naša katoliška Cerkev pa tudi svojo lastno strukturo. Večkrat imam vtis, da se ljudje naše generacije, ali bolje, člani generacij Slovencev, ki doživljamo zadnje desetletje tega tisočletja, premalo zavedamo čudovitosti teh dosežkov, o katerih se pred nekaj leti večina ni upala niti upati.

Zdaj imamo svojo državo in jo uporabljamo z nekako samoumevnostjo, ki utegne mejiti na neodgovornost. Nihče se ne čudi, nihče ne pristopa k njej s spoštovanjem, kot zasluži to na primer novorojenec ali nov dom. Naši politiki, predvsem tisti, ki so se izšolali na visokih političnih in drugih ustanovah v Beogradu, vse vedo in vse znajo ter se jim zato ni treba spraševati, kakšno državo Slovenci hočemo in kakšno bi potrebovali. Odpirajo nova ministrstva in državna tajništva, kot da bi iz njih rasla blaginja; večajo davčno obremenitev, kot da davkov ne bi plačevali naši ljudje; prezirajo državni proračun, kot da jim še vedno ni treba dajati odgovora pred nikomer; delijo privilegirane pokojnine in kredite, kot da bi imeli za to vse pravice. Večina rojakov ob tem molči, ker se še ne za-

vedajo, da imajo v rokah resnično moč, ki jo daje demokracija: zamenjati neodgovorne oskrbnike naše skupne države.

Prehod v demokracijo in v državno samostojnost bi moral pomeniti v zavesti prebivalstva močan in globok pretres. Med nami pa je preveč takih, ki gledajo, verjetno pod vplivom medijev, na ta zgodovinska dogajanja kot na nekako nujno, birokratsko spremembo. Če se spomnimo na še ne tako oddaljeno plebiscitno navdušenje, se vprašamo, kako je bilo mogoče v tako kratkem času pogasiti toliko ognja. .../

CERKEV IN SLOVENSKA DRŽAVA

Tudi Cerkev na Slovenskem doživlja novo samostojnost, ki jo je dobila z ustanovitvijo Slovenske škofovske konference. V sinodi, na pragu tisočletja in prvič po stoletjih prosta tujih, čeprav bratskih ozirov, bo poskušala osvetliti ob globoko zakoreninjeni tradiciji z jasnim pogledom na sedanost in na prihodnost svojo pravo podobo.

Eno od vprašanj, na katero bo morala Cerkev najti odgovor, je njen odnos do države. Vprašanje je toliko pomembnejše, ker gre za odnose z državo, ki ni več tuja, temveč lastna, a pri kateri ni računati na naklonjenost. Za-

Slovenski dan 1998 v San Justu. Zastopniki ustanov in organizacij ter narodne noše po slovenski maši v samski stolnici. - Foto: M. Šušteršič

to je ob razmišljanju o teh odnosih na mestu dosledni realizem. Vsaka naivnost, ki je za politika eden od neodpustljivih „grehov“, bi imela v tem primeru hude posledice za obe prizadeti družbi in končno za slovenski narod.

V Sloveniji je Cerkev po ustavi ločena od države. Ker v današnjem svetu ni mogoče misliti na krščanske vladarje, ki bi mogli v svoji osebi usklajevati vernost, suverenost in nepristranost, je naša ustavna rešitev, po mojem mnenju, edino primerna. Vsak drugačen odnos bi pomenil podrejanje Cerkev državi, kar ni sprejemljivo, ali pa odločujoč vpliv Cerkev na državo, kar je za obe družbi lahko škodljivo. Če pa sprejmemo ustavno določbo kot primerno izhodišče za usklajevanje delovanja Cerkve in države, moramo biti dosledni tudi pri analizi posledic.

Cerkev je v naravnem redu občestvo, pa tudi družba, ki deluje v državnem okviru. Kolikor opravlja namesto države po načelu dopolnilnosti (subsidiarnosti) razne naloge, kot so vzgoja, zdravstvo, kultura, socialno skrbstvo, ima pravico do državnih podpor. Drugo dejavnost vzdržuje s pomočjo vernikov. Tu pa se približamo spornemu področju.

Kot vsaka oseba in družba potrebuje Cerkev za obstoj in delovanje poleg duhovnih tudi tvarna sredstva. Ta dobiva od vernikov v obliki prostovoljnih darov. V nasprotju z davkom, ki je obvezna dajatev državi, je dar, ki ga prejema Cerkev, prost in prav zato manj vreden. Kot vsakdo, ki je vezan na neredne dohodke, mora tudi Cerkev znati z njimi gospodariti, da lahko vzdržuje vsaj tiste ustanove, ki imajo redne izdatke. Cerkev sme računati, da je del njenih udov pripravljen sprejemati nase evangeljski svet uboštva, ve pa, da večji del pri njej zaposlenih laikov tega ne more. Zato je Cerkev od nekdanj delala to, kar delajo vsi dobri gospodarji: hranila je, da je v obdobju suhih krav lahko krila stroške s presežkom iz časov večjega obilja. Odtod cerkveno premoženje. Odtod cerkveni gozdovi, ki jih je jugoslovanska država v imenu komunistične partije Cerkvi pokradla.

Zdaj se mlada slovenska država in nova struktura slovenske Cerkev pogajata, ali naj bi država vrnila Cerkvi kaj gozdov, vse ali nič. Po mojem mnenju je že pogajanje o tem vprašanju neprimerno. Dolžnost države je vrniti krivično odvzeto lastnino. S pogajanjem o tem, koliko in kaj naj ji država vrne, dela Cerkev nehote krivico drugim oškodovancem, ki nimajo toliko

moči in mednarodnega ugleda kakor ona. Pogajati se je mogoče le o načinu, to je, kako naj država krivico poravnava. Nerazumljivo pa je, da so pred časom svetovali celo nekateri verniki, naj bi sprejela Cerkev namesto odvzete premoženja od države odplačila v obliki nekakega „davka“. To pomeni, da bi za greh stare totalitarne države delali pokoro slovenski državljanji; pomeni pa tudi, da bi množična kraja premoženja, ki jo je zagrešil med nami komunistični režim, dobila zdaj, ko že ves svet odklanja komunistično teorijo in prakso, tih pristanek od nekoč tako preganjane Cerkev.

IMETJE - POGOJ SVOBODE

Ob vprašanju cerkvenega premoženja je treba marsikaj razjasniti. Predvsem mora biti jasno vernikom, da je imetje potrebno osebi, družini in tudi Cerkvi za ohranjanje svobode in za opravljanje dolžnosti v družbi. Cerkev brez imetja ni in ne more biti svobodna, pa tudi ne učinkovita, ker živi in deluje v realnem svetu med ljudmi, z ljudmi in za ljudi. Svetost vernikov, brez katere Cerkev ne bi bila zmožna obstoja, ni v nasprotju z imetjem, temveč je eden od pogojev, da imetje res služi pravemu namenu. Katoliška Cerkev je vrt, v katerem rastejo svetniki, a ta vrt ni v oblakih, temveč na zemlji. Uboštvo v duhu ni prezir imetja, temveč je nenavezanost nanj. To je težko, a je potrebno.

Cerkev je odgovorna za oznanjanje evangelija s sodobnimi sredstvi, za vzgojo, za pomoč ubogim, za ohranjanje svojih ustanov pa tudi tistih kulturnih spomenikov, ki so ji bili v teku časa zaupani. Za vse to potrebuje sredstev, ki jih je dolga stoletja nabirala in jih imela naložena v obliki zemlje in gozdov. Te, brezpravno odvzete prihranke naj ji država vrne in se potem posveti svojim zadevam. Če pa hoče naša država obdržati ukradeno premoženje, v smislu kontinuitete, naj preneha govoriti, da namerava biti „pravna država“, Cerkvi pa naj ne dela dodatne škode s tem, da jo hoče vezati nase, v nasprotju z ustavo, s takim ali drugačnim davkom, ki bi bil nekako odplačevanje denarne odškodnine za ukradeno premoženje, iz žepov davkoplačevalcev in „na broke“.

Seveda bo takoj pri rokah ugovor, da se je na primer v Nemčiji cerkveni davek obnesel. Res je nemška Cerkev bogata, kar pa ne pomeni, da je praksa takega ali podobnega davka vredna posnemanja. Za čuda se zavzemajo v

tem primeru za posnemanje Nemčije prav taki, ki je nočejo posnemati, ko gre za njen zgled obsodbe preteklega totalitarnega režima in lustracije. Sicer pa je primernost cerkvenega davka več kot vprašljiva. Če bi tak davek obremenjeval le prijavljene vernike, bi se število katoličanov na Slovenskem hitro znižalo, s tem pa tudi vpliv Cerkev v javnem življenju, kar je končno eden od skritih namenov sedanje slovenske oblasti. V drugem primeru pa, če bi bila Cerkev vzdrževana iz splošnega državnega proračuna, bodisi s posebno davčno obremenitvijo ali brez nje, bi kmalu postala izgovor za državno neučinkovitost in za že danes preveliko obremenitev gospodarstva. Kmalu bi imela nekonkurenčnost slovenskega podjetništva na mednarodnem trgu en sam izgovor, in sicer pro-rarunske dajatve Cerkvi. Za javno nezpoloženo bi poskrbeli mediji, ki so, pri nas še vedno monopol skupin, ki izhajajo iz nekdanjega totalitarizma.

Prav dejstvo, da ohranjajo stare sile skoraj monopolen položaj na področju medijev in med velikimi podjetji, kolikor jih niso razprodale tujemu kapitalu, je dodaten razlog, da je treba resiti cerkveno premoženje že zato, da se oh-rani v slovenski družbi vsaj nekaj za demokracijo potrebnega lastninskega ravnovesja. Monopol, bodisi gospodarski bodisi kulturni ali politični, je nezdržljiv z demokratično obliko vladavine.

Od tod strah nekdanjih komunistov, da bi Cerkev postala gospodarsko močna in zato resnično neodvisna. Dosegli so, da danes v Sloveniji ni poleg njih druge gospodarsko močne politične skupine, ki bi jim lahko uspešno omejevala oblast. Edina in zadnja samostojna sila, Cerkev, lahko ostane zanje neobvladljiva, če ji ne bo potreba v njihove banke po posojila, k njihovim podjetjem po podporo ali po oglase in k njihovi vladi po usluge. Zato je jasno, da se dediči totalitarne oblasti upirajo na vse načine Cerkvi vrniti gozdove, njen v stoletjih prihranjeni kapital, da bi bila, tako kot drugi tudi ona od njih odvisna. Jasno je, da more Cerkev vrnjene gozdove prodati ali podariti, a to naj naredi kot odgovoren in socialno čuteč lastnik, ne pa pod pritiskom svojih nekdanjih preganjalcev.

V boju slovenske katoliške Cerkev za svoje imetje je združen napor za ohranjanje njene samostojnosti, za uveljavljanje pravičnosti, za uresničitev ideala pravne države, pa tudi za reševanje pluralnosti in z njo prave demokracije v slovenski republiki. ■

Slovenija danes

BRANKO ROZMAN

Potegnimo črto pod leto 1998

Na volitvah aprila 1990 smo dobili Slovenci z Demosom prvo demokratično vlado po 45 letih partijskega totalitarizma. Slovenija je zadihala v demokraciji, a žal le v demokraciji po črki, ne pa tudi po duhu. Te še danes, devet let pozneje, ni doživela.

Stare sile, ki bi morale biti zaradi medvojnih in povojnih zločinov ter zaradi polstoletnega kratenja človekovih pravic poklicane na odgovor, so se takrat potuhnile. Potem so začele vedno predrznejše stopati na prizorišče, dokler niso prevzele večine vodstvenih mest na vseh področjih. Zadnje čase so člani Organizacije izgubili še zadnji kanček sramu in začeli narodu vsiljevati „genialnost“, da sta bila revolucija in totalitarizem nujna pogoja za doseg demokracije in neodvisnosti.

Nerazumljivo in žalostno je, da narod te ljudi še vedno voli, kot da mu niso storili nobene krivice. V pol stoletja je res mogoče ljudi do neke mere duševno pohabiti, vendar pa je tolikšna pohaba, kot smo ji pričeli danes pri nas, kratko malo nepojmljiva.

To je del naše sedanje stvarnosti. Ta ni lepa in ni prijetna. Čakamo na lepše čase. Na spremembe. Čakamo na drugi Demos. Šele z njim se bo slovenska pomlad zares začela.

Temna stran meseca - Dr. Franc Rode, ljubljanski nadškof, *Delo* (11. dec.):

Razstava Temna stran meseca je nujno dopolnilo k zgodovini Slovencev v XX. stoletju in bi morala biti sestavni del stalnega prikaza tega obdobja, kajti tudi ta temna plat je del naše preteklosti. Čestitam vsem, ki so jo pripravili in s tem popravili enostranski pogled, ki še vedno prevladuje v našem zgodovinopisju. Med fotografskim gradivom seveda ni nobene slike s Teharji, iz Hrastnika ali Kočevskega roga. Žrtve so padale v jame brez besed, pred očmi rabljev, ki so storili vse, da bi njihov zločin ostal za vedno prikrit. Samo ustna pričevanja redkih, ki so se rešili iz brezen, nam dajo slutiti nemo grozo teh strašnih prizorov.

Dnevu državnosti ob rob

Slavnostna prireditev v počastitev plebiscita izpred osmih let - ko se je od 93,2 odstotkov udeležencev glasovanja 88,2 odstotkov odločilo za samostojnost in neodvisnost Slovenije - je bila več kot skromna.

Res je sicer, da so jo pripravili v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma, tudi je res, da je bilo besedilo Bojana Štiha lepo in da je orkester Slovenske filharmonije dovršeno odigral skladbi Mozarta in Bravničarja, vseeno pa sta bila tako scena, ki je bila mizerna, in celotni program sramežljivo skromna, saj ni bilo niti slavnostnega govornika. Prirediteljem smo seveda zelo hvaležni, da nam je bilo prizaneseno z govorniki, ki so bili ves čas pred plebiscitom in še po njem proti osamosvojitvi Slovenije in uvedbi demokracije, vendar so pa pri nas poleg teh tudi tisti, ki so nam dejansko oboje izbojevali. Čas bi že bil, da bi nam s slavnostnega odra govorili ti.

Vtis je, da hočejo določeni oblastni krogi resnico o rojstvu naše države kar najhitreje pomesti pod preprogo. Pa ne morda zato, da bi toliko bolj zablestele „zasluge“ revolucije in partijskega totalitarizma?

Oživljanje „nekdanjih sporov“ in „praznih prepairov“

Predsednik Slovenije je v novoletni poslanici med drugim državl-

jane pozval: „Nikomur pa ne priznavajmo pravice, da v škodo skupne prihodnosti oživlja nekdanje spore ali vnaša v naše življenje prazne prepire, ki nam jemljejo čas in energijo.“

Kaj je pod „nekdanjimi spori“ in „praznimi prepiri“ mišljeno, ni jasno. Po dosedanjih izkušnjah pa ta izraza prav lahko pomenita razčiščevanje naše polpretekle zgodovine. Če je to, potem je gornji poziv zavajajoč.

Za pojasnitev naše trditve služi kot naročena predsednikova izjava v *Ognjišču* 1999/1: „Predsednik predsedstva CK ZKS sem bil od 1986 do 1989. leta. ... Za svojim delom v celoti stojim.“ V neposredni bližini tega stavka je kot nehoteni komentar predsednikove izjave zapisana ugotovitev zgodovinarja dr. Vaska Simonitija: „Totalitarizem je bil tudi ob svojem koncu še vedno totalitarizem. Vse do njegovega konca je namreč obstajala tajna zakonodaja in tajni predpis..., se partija ni odpovedala nobeni prednosti, ki si jo je nasilno prisvojila..., je ostajala tajna politična policija kot zasebni represivni organ ZK.“ Samo od sebe se ob teh ugotovitvah zastavlja vprašanje: kdo je nosil glavne odgovornosti za vse te izkrivljenosti, če ne takratni predsednik predsedstva CK ZKS?

Svoj kratki prispevek končuje predsednik z besedami: „Moje delo je bilo javno in potrjeno na volitvah 1990, 1992 in 1997.“ Kolikor je bilo to delo del totalitarnega sistema, na volitvah ni bilo potrjeno, saj ne more izkrivljenosti nihče potrditi. Volilna zmaga je bila sad politične nepismenosti slovenske večine, te nepismenosti je pa krivo partijsko polstoletno pranje mozganov.

Dražgoše - žrtev dveh totalitarizmov

Predlagam za spomenik v Dražgošah velik napis J'accuse. Obtožujem! Koga? Vojaški vodstvi: revolucionarji in nemško. Prvo, ker je ravnalo skrajno neodgovorno, drugo, ker se je maščevalo skrajno brutalno.

Čeprav je Cankarjev bataljon vedel, da pripravljajo Nemci nanj večji napad, je, zbran v Dražgošah, sklenil ta boj iz propagandnih razlogov sprejeti. Nemci so partizane 9. januarja 1942 z več kot desetkratno premočjo napadli, ti so se po dveh dneh trdega boja umaknili na Jelovico, vaščane pa prepustili nemškemu maščevanju. To je bila povsem neodgovorna pustolov-

V zadnje leto priprave na jubilej vstopimo z Bogom Očetom

ŠKOF ALOJZ URAN

V stopamo v zadnje leto priprave na jubilej 2000. V tem času se je na zemlji zvrstilo okrog 400 generacij, prebivalstvo se je iz nekaj milijonov namnožilo na več kot 6 milijard. Povezani smo v narodne in državne skupnosti. Ob nastajanju in povečevanju le teh je bilo prelito ogromno nedolžne krvi. Naše tisočletje pa je zaznamovano tudi z izrednim znanstveno-tehničnim napredkom. To je po eni strani olajšalo človekovo življenje in ves svet spremenilo v veliko vas, po drugi strani pa se je življenje strašno zakompliciralo in nas naredilo tujce v istem domu. Ali nismo tujci tudi samim sebi, ker si ne zastavimo bistvenega vprašanja: zakaj sploh živimo?

Stojimo tudi na pragu stoletja, ki je zaznamovano z dvema svetovnjima vojnama in tremi totalitarnimi sistemi, ki so zahtevali več kot 100 milijonov žrtev. Mnoge rane se še niso zacelile, druge se na novo odpirajo. Zaradi nenasitnega pohlepa po bogastvu in moči se vedno bolj večajo razlike med bogatimi in revnimi. Z nebrzdanim izkoriščanjem narave in njenih življenjskih virov smo „uspeli“ v zadnjih 50 letih bolj onesnažiti naše bivanjsko okolje kot prej v milijonih let človeškega razvoja.

Kaj pa naše desetletje, ki ga zaključujemo z letnico 1999. To kratko

ščina. Partijski zgodovinarji sami to potrjujejo, ko trdijo, da je bil to prvi tak upor proti okupatorju v Evropi. To trditev je namreč možno razumeti tudi tako, da se nikjer drugje niso spustili v tako nerazsodnost, za katero so vedeli, da bo terjala ogromne žrtve, rešila pa ne bo ničesar. Borci, ki jih je revolucijsko vodstvo izigralo, so seveda vredni vsega spoštovanja. Prepričani so bili, da se borijo za svobodo in ne za komunizem, in niso uvideli nesmiselnosti tega boja. Oni so bili poleg vaščanov največja žrtev revolucijskega vodstva. Vse obsodbe vreden je seveda tudi nemški okupator, ki se je proti vsem moralnim načelom in mednarodnopravnim določbam tako brutalno maščeval nad nedolžnimi vaščani: vas so izravnali z zemljo, moške postrelili, žene in otroke pa odpeljali.

obdobje lahko dojemamo v celoti, ker smo ga doživljali in ga sooblikovali. „Zgodil“ se je padec berlinskega zidu. Kot domine so se rušile zgradbe, ki so se zdele neuničljive, pa so bile zgrajene na pesku. Tudi mi smo doživeli padec totalitarizma in „za povrh“ dobili še lastno državo. Bili smo obvarovani uničevalne vojne. Postali smo gospodarji na svojih tleh. Dovolj je razlogov za veselje in pogum. Pa vendar, stare ruševine in navlaka se pojavljajo na vsakem koraku. Med njimi poganja vsakovrsten plevel in strupeno drevje. Mnogim to jemlje pogum, da bi šli naprej. Pasi-vnost, alkohol, droga in samomori so žalostni spremljevalci tega stanja. Ali se res bojimo življenja?

Se tudi tebi, dragi sobrat, kdaj zastavi vprašanje: Kako, da smo prišli do tega stanja? Ali je Kristusovo delo po dva tisoč letih mrtvo? Ali njegov evangelij nima več moči?

Ni kriv evangelij, ni krivo krščansko izročilo. Nasprotno! V zgodovini človeštva je judovsko krščansko izro-

čilo zarisalo neizbrisno sled. Dvatisočletna zgodovina nam govori o neprestanem razodevanju Kristusove navzočnosti v svetu. Množice znanih in neznanih svetnikov so kakor lokvanj poganjale iz blata človeške bede in umazanije in oplajale življenjsko bit. Cerkev se lahko v vseh časih predstavi z izkaznico okrvavljenega obličja Jezusa Kristusa, ki daje življenje za druge. Žal pa je vedno znova navzoč tudi človek s svojo revščino in nemočjo. Benediktovo geslo „moli in delaj“ predstavlja temelj naše civilizacije. Žal pa se je, zaradi človeške omejenosti, najprej zasukalo v „delaj in moli“ in se nazadnje omejilo na „delaj in delaj“.

V zadnje leto tisočletja vstopamo z Bogom Očetom. Nismo sami! On vidi vse, kar se dogaja in vodi pota zgodovine in človeka v njej. Mi pa smo tisti, ki v Njegovih načrtih sodelujemo. S Kristusom in v Cerkvi v tem prelomnem letu vsak dan odrešujemo svet, v katerega smo po božji milosti postavljeni.

Beseda škofa ALOJZA URANA na Slovenskem dnevu v San Justu 1998

Zelo težko je sedaj po tako čudovitem dnevu, po taki bogati akademiji povedati še kaj pametnega.

Pač pa bi rad eno stvar čisto tako po-sebno povedal. Leta '89. sem prvič obiskal grobove Roških žrtev v Kočevskih gozdovih. In ko sem stal ob enem izmed brezen, takrat je bil še do stop čisto do dna brezna, sem se zavedal, da iz smrti, iz krvi, iz tega trpljenja, ki je tu pod menoj, tolikih nedolžnih mučencev, mojih rojakov, raste moj duhovni poklic. Iz tega so zrasli toliki duhovni poklici! Tukaj z nami je tudi še moj sošolec Stanko.

Nikdar v zgodovini Cerkve na Slovenskem ni bilo toliko duhovnih poklicev kot prav iz generacije 44, 45 in 46, takrat, ko je bilo največ trpljenja in največ mučeništva. In ta misel se mi je utrnila sedaj, ko sem lahko bil priča temu čudežu. Morda vi, rojaki, ki ste tukaj navajeni na takšne prireditve, nekako mislite, da je to samo po sebi umevno. Ko pa prideš iz našega konca, pa včasih vidiš, koliko možnosti bi bilo, da bi pripravili kaj podobnega kot smo lahko danes doživljali tukaj, je to zelo težko. Morda lahko rečem, pa se ne bom veliko zmotil, da takšne prireditve, kot je bila sedajle tale, v Sloveniji danes nis-

Korak bliže Evropi

Podpisan prvi dokument o ureditvi odnosov med Cerkvijo in državo

JANEZ GRIL

V ponedeljek, 1. februarja, popoldne je bila v prostorih Vlade RS seja državne in cerkvene pogajalske komisije, na kateri je prišlo, tako upano, do bistvene spremembe v postopku za ureditev odnosov med katoliško Cerkvijo in slovensko državo. Predsednik obeh komisij - pravosodni minister Tomaž Marušič z vladne strani in prof. dr. Anton Stres s cerkvene - sta podpisala poseben dokument, tako imenovano Soglasje, ki govori o pravnem položaju Cerkve v slovenski državi.

To je prvi otipljiv uspeh večletnih pogajanj med državo in Cerkvijo, ki bo hkrati tudi izhodišče za sklenitev prvega mednarodnega sporazuma med Svetim sedežem in Republiko Slovenijo. Listino sta prej obravnavali Vlada RS in Slovenska škofovska konferen-

ca. Ocenili sta, da je primerno izhodišče za pripravo mednarodnega sporazuma in dali komisijama zeleno luč za podpis.

Na ponedeljkovi skupni seji komisij so člani ugotovili, da je njihovo delo na tem področju opravljeno. Dogovorili so se, kako bodo nadaljevali pogajanja za ureditev še nerešenih vprašanj. Cerkvena stran bo državni komisiji v bližnji prihodnosti predložila izhodišča. Po vsej verjetnosti bodo zadevala ureditev gmotnih temeljev cerkvenega delovanja.

V ponedeljek podpisano Soglasje zadeva predvsem pravni položaj katoliške Cerkve v slovenski državi. Gre za svobodo pri njeni organiziranosti in delovanju, stikih z Apostolskim sedežem, imenovanju cerkvenih služb in podobno. Soglasje določa tudi svobo-

mo zmožni napraviti. Seveda na tak način: vse z dobro voljo, z ljubeznijo, z žrtvami, in mislim, da vse, to drevo, ki sicer zgleda suho, je živo, je mlado. Morda sedaj v vašem pomladnem času tukaj še ni čisto ozelenelo, ampak sadovi, ki smo jih nocoj doživeli tukaj, so pa nekaj čudovitega.

In samo želim, ko izročam pozdrave Cerkve na Slovenskem, slovenskega naroda, Slovencev v zamejstvu, v

zdomstvu, posebno v Avstraliji, kjer sem jih obiskal pred kratkim, da bi to življenje, ki tako bogato živi tukaj pod Južnim križem v Argentini, živelo še dolgo let. Da bi bilo spodbuda in obenem tudi opomin matičnemu narodu, kako in iz kakšnih korenin živimo in bomo živeli z Bogom po Božji Materi Mariji.

Naj vas blagoslovi vsemogočni Bog, Oče in Sin in Sveti Duh. Amen.

do Cerkvi pri dostopu do javnih glasil in pri ustanavljanju lastnih, svobodo pri ustanavljanju cerkvenih združenj, lastnih izobraževalnih in vzgojnih ustanov, sodelovanje med cerkvenimi in državnimi ustanovami pri ohranjanju slovenske zgodovinske in kulturne dediščine, versko pastoralne dejavnosti v bolnišnicah, domovih za ostarele in posebnih ustanovah, na primer v zapori. Posebej je omenjena tudi izenačitev cerkvenih dobroteljskih ustanov z drugimi tovrstnimi organizacijami.

Kako naprej?

Slovenska škofovska konferenca bo Državno tajništvo pri Svetem sedežu zaprosila, naj s slovensko državo sklene prvi delni sporazum. Državno tajništvo se bo obrnilo na slovensko zunanje ministrstvo in postopek se bo začel. Ustanovljeni bosta mednarodni komisiji, predlog bo moral obravnavati slovenski državni zbor: najprej na začetku, potem pa še na koncu postopka, ko bo že podpisani sporazum ratificiral. S tem bo sporazum začel veljati.

Ponedeljkov podpis prvega dokumenta med Cerkvijo in državo je nedvomno pomemben zgodovinski dogodek. Tako sta po podpisu izjavila tudi predsednika obeh komisij. Seveda samo v primeru, če bo na njegovi osnovi razmeroma kmalu sklenjen prvi mednarodni sporazum in če bodo temu sledili delni sporazumi. Cerkvena stran bo takšen razvoj podpirala in samo upamo lahko, da ga bo tudi država. V luči priprav na popolno včlanitev v Evropsko zvezo so urejeni odnosi s katoliško Cerkvijo izjemno pomembni.

Ljubljanski pomožni škof Alojz Uran s pevci treh zborov na sanjskem odru za Slovenski dan 1998. Foto: M. Vombregar

Proglasitev Slomška — 19. septembra

Sveti oče Janez Pavel II. bo znova obiskal Slovenijo v nedeljo, 19. septembra 1999. Takrat bo namreč v Mariboru škofa Antona Martina Slomška razglasil za blaženega. To je v ponedeljek, 15. februarja, sporočilo tiskovno predstavništvo iz Vatikana.

Izjava mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja ob novici o papeževem obisku

Z velikim veseljem sporočam, da bo na tretjo nedeljo v septembru, se pravi, 19. septembra 1999, papež Janez Pavel II. vnovič obiskal Slovenijo in ob tej priložnosti v Mariboru slovesno razglasil škofa Slomška za blaženega. S tem bo kronano nad 70-letno delo. Slovenski narod bo dobil prvega svetnika, razglašenega pred vesoljno Cerkvijo.

Že 3. julija lani, po tisti zgodovinski seji v papeževi konzistorialni dvorani v Vatikanu, so zagorele vse zelene luči za ta dogodek. Kmalu za tem je Slovenska škofovska konferenca uradno povabila svetega očeta v Maribor in o vsem obvestila predsednika države Milana Kučana. Predsednik je tudi s svoje strani in s strani vlade povabil papeža na obisk v Slovenijo. Danes smo prejeli uradni odgovor na vsa povabila.

Obisk svetega očeta bo nekaj izjemnega, saj podobne enodnevne obiske papež opravi le v Italiji. Zato ga sprejemamo kot njegov dar Sloveniji pred vstopom v tretje tisočletje in kot izraz papeževe izredne naklonjenosti do našega naroda in Cerkve na Slovenskem.

Že septembra lansko leto sem imenoval pripravljalni odbor, v katerem so zastopniki vseh treh slovenskih škofij, vidnih cerkvenih ustanov in tudi zamejskih Slovencev.

Obisk svetega očeta ne bo „državniški“ v običajnem pomenu; torej ne bo srečanja in pogovorov s predstavniki oblasti. Pri slovesnosti bodo ti navzoči, kakor zahteva državni protokol, četudi v manjšem obsegu.

Obisk tudi ne bo „pastoralni“ v običajnem pomenu, se pravi, da ne bo posebnega srečanja papeža s člani SŠK, niti delovnih pogovorov s slovenskimi škofi.

Obisk bo bogoslužne narave, to pomeni, da bo takoj po prihodu svetega očeta na mariborsko letališče slovesno bogoslužje z beatifikacijo škofa Slomška, in sicer na prostem. Nato bo sledil običajni nedeljski „Angelus Domini“, kosilo v škofijskem domu, kratek popoldanski počitek in odhod na letališče, kjer bo po dogovorjenem državnem protokolu slovo in vrnitev v Rim in Vatikan.

**Dr. Franc Kramberger,
mariborski škof**

Nikar se ničesar in nikogar ne bojte!

Iz govora nadškofa Rodeta v župniji Svetega Duha v Stožicah 27.12.98

Nadškof Rode je v nagovoru vernikom poudaril pomen družine za vzgojo otrok:

„Družina je prva, ki ima pravico in dolžnost oblikovati mladega človeka. Vsi drugi dejavniki, tudi šola, so le pomoč družini, podaljšek prizadevanjem družinske vzgoje. Država nima nobene pravice pri vzgoji - če posega v bistvo poslanstva družine, potem krši temeljne starševske pravice. Pozivam vas, da se zavzamete za pravice otrok in staršev. Ko šola zavaja in jemlje otrokom vero, si morate starši to vzeti k srcu. Združite se in ob vsaki diskriminaciji ostro protestirajte in zahtevajte, da se spoštujejo zakoni te dežele. Govorijo, da so vrednote, na primer spoštovanje življenja, človekovega dostojanstva, čuta za pravičnost, za solidarnost, resnicoljubnost zasebna zadeva. Vendar je te krščanske vrednote, ki jih moramo kristjani žive-

ti, treba tudi nevsiljivo podajati otrokom. Naloga družine, ki hoče v polnosti živeti tako krščansko življenje, je težka, zato mora vsa župnija podpirati družine. Zdaj slovenska Cerkev živi obdobje, ki ni lahko, ni pa brezupno. Če bomo kristjani bolj samozavestni, pokončni, bolj odgovorni, če se bomo zavedali svoje poklicanosti, lahko marsikaj spremenimo. Nismo peščica izgubljenih v morju ateistov, kot bi nas radi prepričali. Ko hodim po župnijah, srečujem veliko vernih ljudi, tudi mladih, in tako vidim, da naš narod ve, kje je beseda resnice, kje so njegove korenine. Kristjani moramo postati bolj jasni, bolj ponosni, bolj samozavestni. Nikar se ničesar in nikogar ne bojte, tisti časi so minili. Zdaj živimo svobodno v demokratični deželi in od nas je odvisno: kakršni bomo mi, taka bo dežela. Vsi smo odgovorni za Slovenijo danes in jutri!”

BOG OČE, vir življenja

1. Verujemo v Boga, Očeta vseh ljudi

Slovenski škofje bi vam radi v tem postnem pastirskem pismu spregovorili o veri v nebeškega Očeta in o nalogah, ki iz nje izhajajo.

Leto 1999 je tretje in zadnje leto v pripravi na veliki jubilej 2000. Posvečeno je Bogu Očetu. V tem letu naj bi se še močneje zavedali, da je naše življenje veliko romanje v Očetovo hišo in da nas na tej poti spremlja njegov Sin in naš brat Jezus Kristus, vse pa družijo v eno Sveti Duh.

Vsak dan molimo Gospodovo molitev **očenaš**. Prav ob tej molitvi, ki je kratek povzetek celotnega evangelija, bomo tudi začutili, kakšne so naše odgovornosti, da bi ljudje iz našega pričevanja lažje spoznali, da je Bog v resnici naš Oče, mi pa bratje in sestre med seboj.

Gospodovo molitev začnemo z vzklikom **Oče naš, ki si v nebesih.**

Boga kličemo „Oče“, ker nam ga je razodel njegov Sin, ki je postal človek, in ker nam ga daje spoznati njegov Duh. Tu je temelj našega dostojanstva Božjih otrok. Bog ni oddaljeno bitje, ki s hladnim razumom vse ureja, ampak je Oče, ki nas ima rad in skrbi za nas.

Vera v nebeškega Očeta je temelj našega krščanskega upanja in zaupanja v življenje. To danes močno potrebujemo, saj se v naše okolje pogosto useda megla črnogledosti in strahu pred prihodnostjo. Tudi zato je vedno manj otrok. Namesto da bi se veselili življenja in se nanj odgovorno pripravljali, se mnogi mladi predajajo raznim odvisnostim. Vse to kaže, da smo izgubili pravi odnos do življenja, da ga ne sprejemamo kot dar in obljubo, ki se odpira v neskončnost. Odtod tudi pogostna zamorjenost in nemalokrat celo obup.

Vzroki so različni. Eden glavnih je nedvomno v naši šibki veri v Boga, ki je „življenje ljubeči Gospod“. Tudi naš pogled je preveč uprt le v to minljivo življenje. Če bi bilo s smrtjo vsega konec, bi res ne imeli pravih razlogov za veselje in pogum. Toda kristjani verujemo, da naš ob koncu tega življenja čaka Oče. Še več. On nas spremlja tudi v tem življenju. Kar storimo

dobrega, ni zaman, saj je življenje močnejše od smrti in Božja ljubezen močnejša od zla v svetu.

Škofje se še posebej obračamo na vas starše, ki ste po zakramentu svetega zakona posvečeni za sodelovanje z Očetom, „po katerem se imenuje vsakršno očetovstvo v nebesih in na zemlji“. Hvaležni smo vsem staršem, ki se ne bojite sprejeti v svoje družine več otrok. Za vas veljajo besede evangelija: Vi ste sol zemlje... vi ste luč sveta... vi ste mesto na gori. Če bo v vas še naprej močna vera v Boga Očeta, bodo vaši otroci in drugi mladi videli, da kljub vsem življenjskim težavam ostajate trdno zasidrani v Bogu in iz te vere črpate veselje in pogum.

Po vašem očetovstvu in materinstvu želi nebeški Oče tudi v Cerkvi na Slovenskem in v naši družbi deliti bogastvo svojega življenja in veselja. Vaša vera v Boga Očeta je in bo najmočnejša protiutež kulturi smrti, ki nas ogroža.

Vera v nebeškega Očeta nas povezuje v veliko družino Božjih otrok. Zato molimo Oče „naš... Vse prošnje v tej molitvi so v množini. Naša molitev in naša vera v nebeškega Očeta nikogar ne izključujeta. Bog je Oče

vseh ljudi. Ljudje smo med seboj bratje in sestre, ne pa tekmeci. To nam nalaga, da skupaj z vsemi ljudmi dobre volje presegamo razdeljenosti nesoglasja, ki so tako globoko vsekana v našo narodno in državno skupnost.

Tudi od naših politikov in oblikovalcev javnega mnenja pričakujemo, da končno spoznajo in priznajo, da je katoliško občestvo enakopravni del te družbe in ima zato pravico in dolžnost, da sodeluje pri razvoju slovenske države na vseh ravneh, v kulturi, šolstvu in pri reševanju socialnih vprašanj, ki so vse bolj pereča.

Zelo smo zaskrbljeni, ker se pri nas veča prepada med revnimi in bogatimi. Bogastvo se velikokrat celo na nepošten način kopiči v rokah pešiče ljudi, ki skrbijo le za svoje interese in jim ni mar usoda mnogih brezposelnih ali slabo plačanih delavcev. Ti so prevečkrat brez pravega pravnega varstva in izpostavljeni na milost in nemilost delodajalcev. Zaradi vere v Boga, Očeta vseh ljudi, smo člani Cerkve dolžni prizadevati si za socialno pravičnost. Nikakor se ne moremo strinjati z liberalističnim kapitalizmom, ki mu je mar le dobiček za vsako ceno. Vera in skupnega Očeta nam nalaga dolžnost najširše družbene solidarnosti.

Pričakujemo, da bo premoženje, ki je bilo krivično odvzeto Cerkvi in s tem tudi vam kristjanom, čimprej vrn-

31. maja 1998 je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu
MIHA ANDREJ PETELIN, sin Andreja in Veronike roj. Žagar.
Botra: Pavla Korošec roj. Petelin in Tone Belec. Krstitelj: Franc Šenk.

jeno. To sedaj jasno zahtevajo veljavni zakoni. Kajti namenjeno je v dobro vseh, za izvajanje dobrotelčnih in vzgojnih programov, za ohranjanje naše kulturne dediščine in sakralnih objektov, zlasti pa je namenjeno najpotrebnejšim in tistim, ki jih je družba izrinila na rob.

Ko molimo: „**Posvečeno bodi tvoje ime,**“ prošimo, da bi bilo Božje ime posvečeno v nas, ki smo v njem - pa tudi v drugih, ki jih Božja milost še čaka. Gospodovo ime je sveto, zato ga človek spoštuje in ga izgovarja le, ko ga posvečuje, hvali in slavi.

Kdor preklinja Boga, ne spoštuje ne sebe ne drugih. Norčevanje iz Boga in svetinj naše vere je hud greh ter hkrati izraz nestrpnosti in pomanjkanja osnovne kulture. Verni imamo vso pravico in dolžnost, da od vseh zahtevamo spoštljiv odnos do Boga, naših verskih obredov, simbolov in podob. Če tisti, ki so odgovorni za državo in medčloveške odnose v njej, nič ne naredijo, ko se javno sramotijo največje svetinje in vrednote naše vere, dajejo onim, ki netijo in razpihujejo sovraštvo do nas, potuho. To pa je nemoralno in protiustavno.

Vsi smo dolžni spoštovati ne samo obrede in znamenja drugih veroizpovedi, temveč tudi dobro ime vsakega človeka in njegovo čast. Bog je Oče vseh ljudi.

Prvi del molitve očenaš sklenemo s prošnjama: „**Pridi k nam tvoje kraljestvo, zgodi se tvoja volja**

kakor v nebesih tako na zemlji.“ Božje kraljestvo in Božja volja se uresničujeta v naših besedah in dejanjih. Le tako je Bog Oče pristno navzoč v našem življenju.

Bratje in sestre, v redni družinski in osebni molitvi ter z branjem in premišljevanjem Svetega pisma odkrivamo Božjo voljo. Bog želi predvsem našo srečo in naše odrešenje. Pri nedeljski maši prejemajmo duhovno hrano, da bomo zmogli z Božjo pomočjo ostati zvesti in izpolnjevati tudi težke odgovornosti. Božja volja ne zadeva smo našega zasebnega ali domačega družinskega življenja, marveč tudi naše delo na gospodarskem, kulturnem, družbenem in političnem področju.

2. Ljubezen in odpuščanje imata v Bogu Očeta svoj izvir in svoj pristan

Zelo nam je blizu prošnja: „**Daj nam danes naš vsakdanji kruh.**“ Pri tem morda mislimo le na stvarne dobrine, ki jih potrebujemo za življenje. Pozabljamo pa, da „te očenaševe prošnje ni mogoče ločevati od prilik o ubogem Lazarju in o poslednji sodbi“. Kdor moli to prošnjo v resnici, se bo nujno zavedal, da Bog Oče želi tudi po njem deliti materialne in duhovne dobrine. Toliko bolj, če je mnogo ljudi ostalo brez dela zaradi krivičnega lastninjenja in korupcije.

Cerkev se je vedno zavedala, da je dobrotelčnost poleg oznanjevanja in

bogoslužja njena bistvena naloga. V pripravi na vseslovensko sinodo bomo veliko pozornosti namenili prav služanju ubogim. Premagati moramo miselnost, ki nam jo je vsilil pretekli režim, češ da versko življenje lahko poteka le v cerkvah in zakristijah in da ni povezano z odgovornostjo v družbenem življenju. V resnici ni dovolj, da kristjan zgolj pozna krščanski nauk in se udeležuje bogoslužja. Poklican je, da svojo vero tudi udejanji. To pa odseva najprej v njegovi odprtosti za stisko v okolici.

Škofje zelo želimo, da bi v pripravi na veliki jubilej 2000 vsaka župnija ustanovila Karitas. V bližnji prihodnosti bo tudi vedno več ostarelih potrebovalo ljubečo in pozorno oskrbo, ki jo lahko dajo le manjši domovi za ostarele, zgrajeni v njihovem življenjskem okolju. Tudi to je eno od znamenj časa, ki izziva našo dobrotelčnost.

Tako kot kristjan ne more iskreno klicati Boga za Očeta, če se ukvarja le s svojimi potrebami, tako tudi župnija ne more pristno oznanjevati evangelija in obhajati Bogu ljubelega bogoslužja, če hkrati v ljubezni in skrbi za človeka ne razodeva tudi svojega materinskega obraza. Zato naj župnije in vsa Cerkev na Slovenskem postanejo prostor, v katerem bodo mogle zaživeti vse dobrotelne pobude in karizme.

Mladi in starejši! Če je le mogoče, velikodušno darujte vsak teden vsaj nekaj ur prostovoljnega dela svojim bližnjim, zlasti prizadetim, ubogim in osamljenim. Bodite odprti tudi za duhovno dobrotelčnost. Potrebujete vas zasvojevci, otroci iz razbitih družin, zakonci, katerih zakoni se krhajo, mladi brez prave vzgoje, ljudje brez življenjskega smisla, ki se umikajo v črnogledno brezbriznost. Tega duhovnega uboštva je v naši družbi vedno več.

Škofje se po pravici bojimo, da prenovljena šolska zakonodaja, ki je bila sicer nujno potrebna, ne bo dovolj omogočila vzgoje za vrednote, ki mlade ljudi oblikujejo v svobodne, odgovorne, poštene in zrele osebnosti. Bojimo se tudi, da bo tako prenovljena šola otroke in mlade razdelila na večvredne in manjvredne in se bo zaradi tega še več mladih znašlo na robu družbe. Posebno skrb pa

12. septembra 1998 je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu IVAN MEDIC, sin Franca in Barbare roj. Petelin. Botra: Natalija Savelli in Aleksander Savelli. Krstitelj: dr. Alojzij Kukovica S.J.

nam upravičeno vzbujajo uvedba predmeta „o verstvih in etiki“, kot je zamišljena po sedanjem predlogu. Nobena ga jamstva namreč nimamo, da se bodo mladi seznanili s krščansko vero, njenimi moralnimi vrednotami in katoliško Cerkvijo tako, kakor jih doživljamo mi, ki iz tega živimo. Kajti samo v Cerkvi živi pristni spomin na Jezusa Kristusa in se ohranja njegova neizkrivljena beseda. Dobro vam je znan pesnikov rek: „Le čevlje sodi naj kopitar!“ Nikakor ni torej preveč, če zahtevamo, da se mladi rod prvenstveno seznanijo z vernostjo svojega okolja, ki je krščanstvo, in da ga mladim posredujejo teološko in pedagoško strokovno usposobljeni učitelji, ki jih predlaga Cerkev in imajo do krščanstva pozitiven odnos. Tako je to urejeno tudi v večini evropskih držav.

Zahvaljujemo se vsem tistim učiteljem in vzgojiteljem, ki kljub neugodnim razmeram mlade ne le izobražujete, ampak jih s svojim zgledom in besedo tudi vzgajate v odgovorne, poštene in nesebične ljudi. Tudi po vas nebeški Oče deli duhovni kruh mladim, ki ga najbolj potrebujejo.

Ustaviti se želimo še pri prošnji iz očenaša, ki čudovito razkriva Očetovo usmiljenje in ljubezen: „**Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpustimo svojim dolžnikom.**“ V tej prošnji se vračamo k Očetu kakor izgubljeni otroci in mu priznavamo svojo bedo. Toda v prošnji je tudi beseda „**kakor**“. Očetovemu odpuščanju se lahko odpremo le, če iz srca odpustimo bratom in sestram. „Ni v naši moči, da ne bi več čutili žalitve in bi nanjo pozabili; toda srce, ki se preda Svetemu Duhu, rano preobrazi v sočutje in očisti spomin s tem, da žalitev preoblikuje v priprošnjo.“

Jezus v evangeliju zelo poudarja pomen sprave za našo molitev, bogoslužje in celo za naše zveličanje. „Če torej prineseš svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj proti tebi, pusti dar tam pred oltarjem, pojdi in se najprej spravi z bratom, potem pa pridi in daruj svoj dar.“

Moč ljubezni se nikjer ne pokaže tako izrazito kakor prav v odpuščanju in spravi. Leto Boga Očeta, Boga ljubezni in odpuščanja, nas spodbuja k odpuščanju in delu za spravo.

Prizadevanje za spravo je še posebej potrebno v našem narodu, saj še vedno niso zaceljene rane preteklosti. Škofje smo že večkrat po drugi svetovni vojni prosili odpuščanja za krivice, ki so jih med vojno povzročili člani katoliške Cerkve, medtem ko mno-

gi politiki o spravi samo govorijo. Zato tudi naš Državni zbor ni zmožal sprejeti nujno potrebnega pravnega dokumenta. Kaj šele, da bi se uradna oblast opravičila Cerkvi in kristjanom za vse hudo, kar jim je povzročila v povojnih letih, ko so Cerkev obravnavali kot najbolj nevarnega notranjega sovražnika. Posledice takšnega ravnanja nosimo še danes. Žal še vedno niso popravljene kršitve najbolj temeljnih človeških in civilizacijskih pravic.

Leto Boga Očeta je tudi „primeren okvir za ponovno odkritje in zavzeto obhajanje zakramenta sprave v njegovem najglobljem pomenu“. Kristus nas v Očetovem imenu stalno kliče k spreobrnjenju. Sveti krst je glavni zakrament prvega in temeljnega spreobrnjenja. Toda Cerkev „je hkrati sveta in vedno potrebna očiščevanja ter nikoli ne preneha s pokoro in prenavljanjem“. Zato nam je Kristus daroval zakrament pokore, da lahko v nas ozdravlja ranjeno krstno milost.

Tega zakramenta smo potrebni vsi: verniki, duhovniki in škofje, saj čutimo, da smo grešni in nepopolni ljudje. Radi bi poudarili, da je v našem času, ko je otopel čut za greh, zakrament sprave še toliko bolj potreben vse naše pozornosti.

Najhujše, kar se lahko zgodi posamezniku ali družbi, je to, da izgubi svoj notranji kompas, svojo vest, zavest o tem, kaj je prav in kaj ni. Zato radi in dobro pripravljene prejemajmo

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA APRIL

- **Splošni:** Da bi kristjani pogumno razglašali svojo vero v vstalega Gospoda in zanj pričevali z besedami in z življenjem ter tako prispevali k izgradnji kulture ljubezni.
- **Misijonski:** Da bi v Afriki, ki tako trpi zaradi napetosti in nasilja, Cerkev učinkovito opravljala svoje poslanstvo širjenja sprave, bratstva in miru.
- **Slovenski:** Da bi v svetlobi vstalega Gospoda prepoznali znamenja življenja okrog sebe.

ta zakrament, in to ne le za največje praznike, ampak pogosteje.

Na koncu Gospodove molitve prošimo nebeškega Očeta: „**Ne vpelji nas v skušnjavo, temveč reši nas hudega.**“ Prosimo ga, da bi bili osvobojeni vsakega sedanjega, preteklega in prihodnjega zla. „V tej zadnji prošnji Cerkev nosi pred Očeta vso stisko sveta.“

Škofje in duhovniki za vas vsak dan molimo. Tudi vas prošimo, bratje in sestre, da radi molite za nas. Bodimo vsi povezani v molitvi, da se bomo lahko z zaupanjem in pogumom lotili nalog, ki so pred nami v tretjem tisočletju. Izročamo vas v Marijino varstvo in na vse kličemo Božji blagoslov.

1. novembra 1998 je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu
ANDREJ DANILO KAVČIČ, sin Danijela in Marije roj. Miklavc.
Botra: Andrea Kavčič-Hausemer in Lojze Miklavc. Krstitelj: Mons. Jože Škerbec.

MISLI

k mašnim berilom v aprilu

VINKO KOBAL in JOŽKO BENEDETIČ

VELIKA NOČ
4. april

Ko je vstal od mrtvih, smo z njim jedli in pili

Prvo berilo (Apd 10,34a.37-43)

Iz ust apostola Petra poslušamo velikonočno sporočilo apostolov, ki so bili prve priče Kristusovega življenja, smrti in vstajenja. Kristjani naznanjamo in pričujemo današnji družbi Kristusovo vstajenje. Naše velikonočno praznovanje, veselje, zvonjenje in petje vsem oznanja, da se je za vse ljudi zgodilo nekaj odločilnega. Če to praznovanje ni le zunanje, bodo ljudje po nas začutili moč vstalega Kristusa in velikonočno sporočilo o vstajenju bo tudi zanje vir upanja.

Iščite, kar je zgoraj, kjer je Kristus
Drugo berilo (Kol 3,1-4)

Apostol Pavel spodbuja kristjane, naj živijo novo življenje, če so resnično vstali s Kristusom. To novo življenje se je pričelo z drugim rojstvom - krstom. Krst, ki smo ga prejeli, je za nas dar in obenem naloga za novo življenje po evangeliju. Za to smo se posebej močno trudili ves post. Sad postnega časa naj bo naše novo, velikonočno in vstajenjsko življenje.

Potrebno je bilo, da je Kristus vstal od mrtvih
Evangelij (Jn 20,1-9)

Kristusovo vstajenje je najpomembnejši dogodek v zgodovini človeštva, ki je popolnoma zasukal tek vesolja in človeške zgodovine. Kristus je s svojim vstajenjem dokončno zaustavil oblast zla in sile smrti. Vse je preustvaril za novo življenje in usmeril v nenehno dovršenje. Vstal je Kristus, upanje moje! moli danes Cerkev. Velika noč je praznik nepremagljivega upanja. Danes spoznavamo, zakaj je vredno živeti, zakaj je vredno biti človek in v čem je veličina našega življenja - da bomo z Vstalom večno združeni, če smo z Njim v trpljenju.

2. VELIKONOČNA - BELA NEDELJA
11. april

Dejavna ljubezen med prvimi kristjani

Prvo berilo (Apd 2,42-47)

Odlomek iz Apostolskih del slika prvo krščansko skupnost v Jeruzalemu, kakor si jo je Jezus zamislil in kakor jo hoče imeti. To je idealna Cerkev, resnično zvesta nepotvorjenemu evangeliju, vzor za Cerkev vseh časov in krajev. Takšna naj bi postala tudi sleherna naša župnijska in oltarna skupnost.

Nebeški Oče nas je prerodil za živo upanje

Drugo berilo (1Pt 1,3-9)

Ta odlomek je starodavna hvalnica - liturgična himna v čast vstalemu Kristusu. Sveti Peter slavi Boga za delo odrešenja, ki ga je izvršil v Jezusu Kristusu. On nas je s svojim vstajenjem prerodil, zato smo polni živega upanja in pristnega veselja tudi sredi preizkušenj, saj trdno verujemo, da je Vstali z nami, in to vero v ljubezni delimo z drugimi.

Čez osem dni je prišel Jezus
Evangelij (Jn 20,19-31)

Druga velikonočna nedelja je še vedno velika noč. Začenja se 'mala velika noč' ali krščanska nedelja. Evangelij poroča o dvojnem srečanju vstalega Kristusa z apostoli. Sklicuje jih in zbira okrog sebe ter jim prinaša sadove svojega življenja. Podeljuje jim svoj mir in veselje ter utrjuje njihovo vero. Odslej bo vstali Kristus vedno znova skrivnostno prihajal in zbiral svoje učence. Kristjani pa se nikoli ne bodo nehali vsako nedeljo zbirati okrog Njega in iz Njega črpati moč za svojo vero, upanje in ljubezen.

3. VELIKONOČNA NEDELJA
18. april

Smrt nima oblasti nad Jezusom
Prvo berilo (Apd 2,14.22-28)

Vsa berila in evangeliji v velikonočnem času nas želijo uvesti v globlje razumevanje velikonočne skrivnosti. Berilo je začetek Petrove pridige Izraelcem na binkoštni praznik takoj po prihodu Svetega Duha. Pridiga je prvo veselo oznanilo o Jezusovem vstajenju, o Gospodovi zmagi nad smrtjo, „saj ni bilo mogoče, da bi bila smrt imela oblast nad njim“. Tudi nad nami ne bo imela oblasti, če bomo odprli vrata svojega srca vstalemu Gospodu.

S Kristusovo krvjo smo odrešeni
Drugo berilo (1Pt 1,17-21)

Odrešenje je božje delo, ki ga je izvršil Jezus Kristus. Apostol Peter povezuje odrešenje z resničnostjo tedanjega sveta, ko so gospodarji še imeli sužnje in jim je bilo mogoče kupiti svobodo z denarjem. Jezus nas ni odkupil s srebrom ali zlatom, ampak s svojo predragoceno krvjo. V evharistiji, ki jo obhajamo, se ista Kri tudi danes preliva za nas, Gospod nas tudi danes odkupuje iz sužnosti greha in smrti.

Učenca spoznata Jezusa po lomljenju kruha
Evangelij (Lk 24,13-35)

Poročilo o prelepem srečanju dveh učencev z vstalom Zveličarjem na poti v Emavs nas vedno znova napolni z velikonočnim veseljem. Njunno srce je bilo goreče že po poti, ko sta ga poslušala, toliko bolj pa v gostišču, ko sta ga spoznala po lomljenju kruha. Pridružimo se potujočim v Emavs in se udeležimo svetega obreda, da bo tudi naše srce goreče in polno svetega veselja.

4. VELIKONOČNA NEDELJA - NEDELJA DUHOVNIH POKLICEV
25. april

Uvodna misel

Dolgeletna navada je, da se na četrto velikonočno nedeljo - nedeljo dobrega Pastirja - posebej spomnimo za Cerkev nadvse pomembne zadeve: duhovnih poklicev. Jezus je svoje vernike primerjal čredi, sebe pa pastirju. On pozna svoje ovce, zanje se žrtvuje in jih vodi k virom življenja, ki so zlasti sedmeri zakramenti. Pri tem delu pomagajo Jezusu na poseben način duhovniki, redovniki, redovnice, katehisti, katehistinje in drugi, ki jih je on sam poklical. Bodimo veseli, da

SVETO VELIKONOČNO TRIDNEVJE

Veliki četrtek

Ta dan začnemo najsvetejše tridnevje, v katerem obhajamo višek vsega bogoslužnega leta: Jezusovo trpljenje, smrt in vstajenje.

1. Krizmena maša

Dopoldne je v stolnici krizmena maša. Bogoslužje vodi škof s somaševanjem duhovnikov vse škofije, da se izrazi edinost zbora duhovnikov. Po homiliji duhovniki obnovijo svoje duhovniške obljube, ker je ta dan postavitev zakramenta mašniškega posvečenja. Nato škof blagoslovi sveta olja: bolniško olje za maziljenje novokrščencev in sveto krizmo, ki se rabi pri krstu, birmi, pri mašniškem posvečenju, pri posvečevanju oltarjev, cerkva... Blagoslovljeno olje želi p nazoriti delovanje Svetega Duha. Ko smo maziljeni z oljem, postajamo kraljevo duhovstvo, posvečeno za službo Bogu in bližnjemu.

2. Večerna maša velikega četrta

Pri tej sveti maši obhajamo in doživljamo, kar je bilo na prvi veliki četrtek, ko je Jezus s svojimi učenci pri

zadnji večerji opravil prvo sveto mašno daritev ter posvetil apostole v duhovnike, nam pa dal novo zapoved, zapoved ljubezni, ki jo je spričal z besedo in dejanjem, ko je apostolom umil noge. Naj naša srca nocoj napolnjuje veliko veselje in globoka hvaležnost za te božje darove. Med petjem slave zvonijo zvonovi, ki potem utihnejo do velikonočne vigilije. Po homiliji je lahko umivanje nog. Jezusov zgled ponižnosti in ljubezni naj v nas prebudi potrebo po novih oblikah služenja in ljubezni.

Po maši prenesemo Najsvetejše v primerno kapelo ali stranski oltar, po-

tem pa tam molimo do polnoči. Jezus kliče tudi nam: „Cujte in molite!“ Naj nas ne zadene Jezusov očitek: „Tako, eno uro niste mogli ostati budni z menoj?“

Veliki petek Gospodovega trpljenja

Današnje slovesno liturgično opravilo obhaja Jezusovo trpljenje in smrt na križu. Ne obhajamo Jezusovega pogreba, temveč njegovo zveličavno trpljenje, ki prinaša zmago nad smrtjo.

Liturgično opravilo je razdeljeno na 4. dele: V 1. delu je bogoslužje božje besede (branje beril in branje ali petje pasijona), v 2. delu posebne prošnje za različne potrebe Cerkve in vsega sveta, v 3. delu češčenje svetega križa in v 4. delu sveto obhajilo.

Najbolj pomenljiv obred današnjega svetega opravila je češčenje križa. Do Jezusove smrti je bil smisel trpljenja zakrit našim očem. Jezusova predanost Očetu in ljubezen do nas, ki doseže svoj višek v daritvi na križu, odkriva skrivnost trpljenja. Vabi nas, da se vedno znova ozremo na križ, ki daje smisel našemu življenju, trpljenju in smrti.

Velika sobota

Danes se Cerkev mudi pri Jezusovem grobu in premišljuje njegovo trpljenje in smrt. Oltar je zakrit, maše ni. Ta dan lahko delimo obhajilo samo kot sveto popotnico. Ob primernem času je blagoslov velikonočnih jedil.

Blagoslov jedil

Blagoslov velikonočnih jedil je lep

pripadamo Jezusovi čredi. Zlasti mladi pa naj bodo danes pozorni, če jih morda Gospod kliče med svoje sodelavce.

Jezus je Bog in Odrešenik

Prvo berilo (Apd 2,14a.36-41)

Sveti Peter nam danes predstavi Jezusa kot Boga in Odrešenika, saj pravi, da je postavljen 'za Gospoda in Maziljenca'. Morda nas včasih obidejo 'humanistične' skušnjave, da bi imeli Jezusa le za izrednega človeka. Ne! Za nas je veliko več: Bog in Odrešenik, Gospod in Maziljenec, dobri Pastir in vrata v večno življenje. Zato skupaj z Izraelci recimo: „Bratje, kaj naj storimo?“, in prisluhni mo Petrove-mu klicu: „Spreobrnite se!“

Obrnili smo se k pravemu pastirju
Drugo berilo (1Pt 2,20b-25)

Apostol Peter, ki nas spodbuja že v prvem berilu, nam spregovori tudi v

drugem berilu. Zagotavlja nam, da smo se pravilno odločili, ko smo se vrnili k Jezusu, „pastirju in varuhu naših duš... Z veseljem hodimo za njim, saj nas vodi na sončne pašnike resnice, veselja in miru.“

Jezus je pastir in vrata ovcam
Evangelij (Jn 10,1-10)

Jezus je pastir in vrata k ovcam! To nam sporoča današnji evangelijski odlomek. Zgodovina nam pričuje (in tudi danes ni nič drugače), da se mnogi postavljajo ljudem za voditelje, odrešenike, osvoboditelje. Koliko je človeštvo že pretrpelo in še trpi zaradi takih samozvancev! Po drugi strani pa vidimo neizmerno srečo na tisoče svetnikov, ki so se popolnoma oklenili dobrega Pastirja. Ob poslušanju Jezusovih besed se ponovno odločimo zanj in s tem za svojo časno in večno srečo.

slovenski običaj. Brez njega si skoraj ne moremo predstavljati velikonočnih praznikov. Običaj je gotovo izraz vere naših prednikov, ki so z blagoslovom jedil hoteli priklicati božji blagoslov v svoje domove. Blagoslov velikonočnih jedil naj v nas zbudi smisel in hvaležnost za milosti, ki izhajajo iz velike noči, in nas opozarja na božjo bližino prav v teh dneh. Blagoslovljena jedila imajo tudi svoj posebni pomen: vsa se nanašajo na Kristusa in ponazarja njegovo trpljenje, smrt in vstajenje.

Pirhi pomenijo več stvari. Najprej Jezusov grob. Kakor piščanec sam skljuje lupino in pride iz nje brez tuje pomoči, tako je tudi Jezus sam s svojo močjo prišel iz zaprtega groba. Rdeči pirhi pomenijo kaplje Jezusove krvi, ki so polzele iz njegovega čela že v vrtu Getsemani, posebno pa na Kalvariji.

Velikonočno jagnje, vstalega Jezusa, pomeni meso. Navadno je to šunka. Ob uživanju blagoslovljenega mesa naj bi se kristjani spominjali Kristusovega telesa, ki je bilo darovano na krizu na naše odrešenje.

Kolač spominja na trnovo krono, ki so jo vojaki po bičanju dali Jezusu na glavo.

Hren pomeni žeblje, s katerimi so mu pribili roke in noge na križ.

Velikonočna vigilija

Vigilija (bedenje) pomeni veselo pričakovanje Kristusove vrnitve v molitvi in petju. To je noč vseh noči, pričakovanje jutra, ko je Jezus zdrobil verige smrti in vstal kot zmagovalec. Bogoslužje velikonočne vigilije vsebuje štiri dele: slavje luči, besedno, krstno in evharistično bogoslužje.

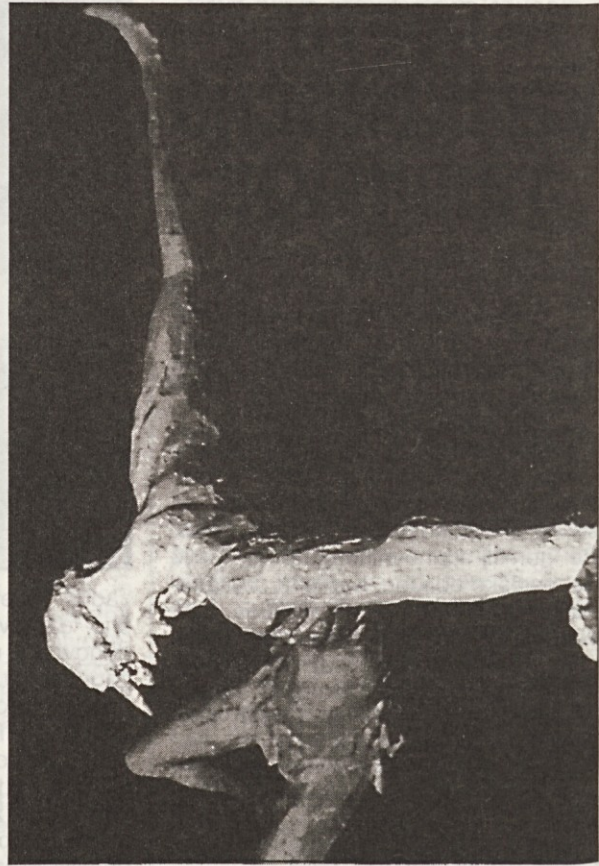
V prvem delu ob ognju in velikonočni sveči razmišljamo o tisti pravi luči, ki je Kristus.

Slavje luči nas uvede v prvi temeljni del vigilije: v besedno bogoslužje, ki nam v zgoščeni pripovedi prikazuje zgodovino odrešenja. Berila niso samo zgodovina, tudi ne smo zgledi, prav tako ne samo pouk, temveč so zgodovina, ki se je enkrat začela in se sedaj nadaljuje in uresničuje. Tudi mi smo včlanjeni vanjo. Oznanjevanje in premišljevanje božje besede je središče vsakega krščanskega bedenja. Po berilu iz pisma apostola Pavla vsi vstanemo in duhovnik privkraj zapoje alelujo, ki je utihnila na začetku postnega časa. Trikrat jo zapoje, vselej više, vselej mogočneje. V tej kratki besedi - aleluja - je povzeto vse odrešenjsko veselje velikonočne vigilije in vsa njena vsebina.

Po slovesnem evangeljskem oznanilu Kristusovega vstajenja je krstno bogoslužje z blagoslovitvijo krstne vode in morda s krstom nekaterih. To nam nazorno pokaže, da deluje krst v moči Kristusove smrti in vstajenja. Obhajati veliko noč pomeni preiti s Kristusom iz smrti v življenje. Vse navzoče občestvo s prižganimi svečami v rokah obnovi krstno veroizpoved in krstne obljube.

Evharistično slavje v čast vstalemu Kristusu naj bo na to sveto noč naša zahvala Očetu, ki nam je dal Sina, križanega in od mrtvih vstalega.

Aleluja! ■

S križa se sklanjaš

*S križa se sklanjaš, mi roko podajaš,
vso prebodeno, s krvjo prepojeno,
roko dobrote za revne sirote,
da bi bil dober, kot ti si bil dober.*

*S križa se sklanjaš, srce mi poklanjaš,
vse prebodeno, s krvjo prepojeno,
polno ljubezni, ki zdravi bolezni,
da bi te ljubil kot ti si me ljubil.*

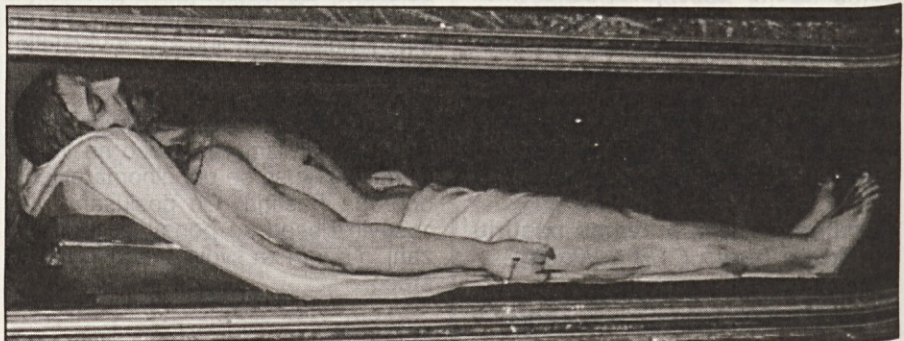
*S križa se sklanjaš, rešenje naklanjaš,
v boli rojeno, s krvjo prepojeno,
solze kesanja, objem odpuščanja,
da bi te ljubil in tebi le služil.*

Arh. Božidar Bajuk:
KRIŽANI

Residencia Universitaria Salesiana,
Cordoba, 1963

**DOPOLNILO
K POROČILU
o slovenskih sobotnih
šolah v Argentini**

Pri učiteljskem osebju Šole Franceta Balantiča v San Justu je pomotoma izpadlo ime učiteljice Marte Petelin.

„TVOJ JE VSTAJENJA DAN“

ANTON STRES

„... pepelni dan ni dan več tvoj,
tvoj je - vstajenja dan.“
Simon Gregorčič

Krščanski praznik je velika noč. Kristjanov dan je dan vstajenja. To se vidi tudi po tem, da je ta praznik veliko manj kakor božič razkristjanjen in oropan svoje izvirne krščanske verske vsebine. Zato ga obhajamo samo kristjani, drugih ne zanima. Razumljivo. Rojstvo je splošen pojav in blizu vsem ljudem. Vstajenje od mrtvih pa je edinstvena izjema in brez izrecne krščanske vere velikonočno praznovanje izgubi smisel. Brez vstalega Jezusa iz Nazareta ostanejo le še zajčki, piščančki in mačice.

Velika noč je praznik dokončne zmage življenja nad smrtjo in ljubezni nad grehom, odrešenje, ki ga lahko v naš svet, podvržen minevanju in ponavljanju, vnese samo Bog.

Vse na tem svetu je prehodno in se lahko ponovi. Samo človek in ljubezen ne. Samo enkrat se resnično ljubi. Zato Jezusove zmage ne more nič več postaviti pod vprašaj. „... Kristus, potem ko je vstal od mrtvih, več ne umrje; smrt nad njim nima več oblasti“ (Rim 6,9).

Menjave in nestalnost vsakega dosežka čutimo vsi. Še bolj nas prizadevajo najrazličnejši porazi in neuspehi. Posebno močno nas boli, če imamo občutek, da je krivica na pohodu, da laž zmaguje in da sebičnost prevladuje. Boli nas, ko je zasramovanju izpostavljeno Božje kraljestvo ter naše narodne in krščanske svetinje. V ta mrk in noč naše pobitosti in razočaranj, v katerih smo podobni zbeganim učencem, posije luč velikonočne sveče kot obljuba dokončnosti. „Ne bojte se! Mir vam bodi!“

Velikonočna luč se seveda hrani s krvavim potom na Oljski gori, s silo poslednjega napa na križevem potu in pretočene krvi na križu. Dokončnost in popolnost zmage poganja iz dokončnosti in popolnosti ljubezni. Niti umor Božjega Sina ne more omajati Boga v njegovem temeljnem namenu - našem odrešenju. Bog spremeni naš zločin v naš blagoslov. Tako je Božja zvestoba. Velika noč je njeno poslednje razodetje in potrditev.

V svetu, kjer ni običajno, da se človek zaveže s tako ali drugačno življenjsko obljubo za vse življenje, ima velika noč posebno sporočilo. Govori nam torej tudi o Božji nezlomljivi zvestobi. Zato naša

vera nima nič opraviti z večnim vračanjem in ponavljanjem enega in istega. Naše življenje ne bo večno poskušanje in tudi ne dolga veriga popravnih izpitov kot v kakšni reinkarnaciji. Bog se je zavzel za nas in nas dokončno „prestaval v kraljestvo svojega Sina“, ker je njegova ljubezen dokončna in njegova zvestoba neomajna.

Bog ni odnehal, zakaj bi potem odnehali mi. Tistih, ki verujemo v Vstalega Gospoda, ne morre nič prestrašiti in nič omajati. Vzleta nam ne morejo vzeti osebni neuspehi v moralnem in krščanskem duhovnem prizadevanju. Tudi ne lenivost institucije, teža preteklosti in pridobljenih navad, ki velikokrat ovirajo cerkvena občestva ali narodno skupnost v njenem hitrejšem napredovanju. Najmanj pa nam po tem, ko smo kot sestavni del velikonočnih praznikov obhajali veliki petek, more pognati strah v kosti stopnjujoče se sovraštvo do Božjega kraljestva in do Cerkve, ki že skoraj z vsake časopisne strani in z vsakega zidu kaže svoje zobe. Sicer pa naši glavni sovražniki tako ali tako niso zunaj nas, temveč v nas. A tudi zaradi teh se ne bomo ustrašili. V iskanju „Božjega kraljestva in njegove pravice“ v nas in okoli nas ne bomo odnehali, saj verujemo v Boga, pri katerem „ni nič nemogoče“. Kaj vse to pomeni, nam je razodela velika noč. Naj bo torej tudi letos za nas vse vesela in blagoslovljena!

Kakšen je bil vstali Jezus?

FRANCE ROZMAN

Na to vprašanje bi najlažje odgovorili, če bi nam o tem kaj povedali evangeliji ali kakšna druga novozavezna knjiga. Evangeliji ne povedo niti tega, kako je Jezus vstal od mrtvih, ampak posredujejo samo razodeto resnico o vstajenju. Medtem ko o angelu na grobu povedo vsaj nekaj, o Jezusovi zunanji podobi ne povedo ničesar.

Njegovo telo zagotovo ni bilo tako, kot je bilo zemeljsko. V ničemer ni bilo več ne kakovostno ne količinsko vezano na biokemično substanco prejšnjega telesa. Vstajenjsko telo je povsem drugačno od zemeljskega.

Sicer pa telo ni edino, kar določa človekovo osebo, pa tudi kolikor jo določa, se nenehno spreminja. Celice v njem nenehno odmirajo in nastajajo nove, tako da 18-letni človek nima niti ene od tistih izpred 10 let, vendar je kljub temu isti človek. Tako ločimo telo dojenčka, otroka, mladostnika, odraslega človeka, starčka. Katero od teh teles je najbolj ustrezna oblika istega človeka? Morda telo, v katerem umrje? Če je bilo telo prav takrat do kraja izmaličeno, ali bo potem ostal človek tak vso večnost? Vstajenjsko telo ne more biti podobno nobeni obliki zemeljskega telesa. To je na novo ustvarjeno telo, ki je istovetno z zemeljskim - nihče ne more imeti telesa nekoga drugega. Ker se je vstali Jezus prikazal v telesu, kakršno so imeli vsi najbolj v spominu - ohranil je celo znamenje žebljeva in nogah in znamenje sulice na prsni, da ga ne bi nihče zamenjal s kom drugim - si je pač privzel to telo, da je z njim najbolj prepričal tiste, ki se jim je prikazal. Jezus je naredil čudež in si samo privzel to telo, ni pa po vstajenju živel v tem telesu.

Vstajenjskega telesa si sploh ne moremo predstavljati, kakor si tudi vstajenja ne moremo. Apostol Pavel se zelo različno izraža, ko govori o vstajenjskem telesu. Imenuje ga „nebesno telo“ (1 Kor 15,40), „duhovno telo“ (1 Kor 15,43), „neminljivo“ (1 Kor 15,53) in „neumrljivo telo“ (1 Kor 15,54). S temi izrazi pove, da ima od mrtvih vstali človek tudi telo, ne pove pa, kakšno je to telo. Gotovo je drugačno od zemeljskega, kajti kar je umrljivo, si mora obleči neumrljivost (1 Kor 15,53). Bog bo preprosto človeku ustvaril novo telo, tako da bo vstal

z dušo in telesom. To novo telo je skrivnost, kakor je tudi vstajenje skrivnost. Iz razodetja samo vemo, da tako telo res je - v Kristusu je že udejanjeno - ne vemo pa, kakšno je. Vendar je to dovolj. Skrivnosti so predmet verovanja, ne gledanja.

Tudi to, da evangeliji ne povedo, kakšno je bilo Jezusovo vstajenjsko telo, potrjuje pristnost evangelijev. Ljudje bi sicer radi videli nebeške stvarnosti, toda dokler smo na tej strani smrti, nam to ni dano; vanje moramo verovati, tako kakor moramo tudi v Boga le verovati. ■

Vstal je, aleluja

RAFKO VODEB

*Bratje in sestre,
vstal je Kristus,
naše darovano Jagnje, aleluja!*

*Nedeljski svit, tišina, prazen grob,
Marija Magdalena v solzah -
in tisti glas „Marija!“ , tisti glas!
„Učenik!“ In véruje.*

*Prazen grob, povoji in prtič.
Vstopi Peter in le vidi.
Potem pa Janez: vstopi, vidi in
véruje.*

*Kakor učenca v Emavsu,
ko je prelomil kruh,
dokaz in znamenje Ljubezni:
spoznava ga le, kdor misli,
gleda in posluša s srcem.*

*Praznujmo, sestre, bratje,
na križu sta umrla greh in smrt,
v Njegovi krvi smo odrešeni,
ker Vstali ne umrje več.
Ob krstu smo umrli z Njim
in vstali
in zdaj smo ko zaklad
z Njim skriti v Bogu.*

*Praznujmo zdaj z opresniki
resnice, čistosti,
zapijmo novo pesem,
zapijmo alelujo:
Vstal je Kristus,
naše darovano Jagnje,
aleluja!*

SMISEL IN ODREŠENJSKI POMEN VSTAJENJA

Katekizem Katoliške Cerkve

„Če Kristus ni vstal, je naše oznanilo prazno in tudi naša vera prazna“ (1Kor 15,14). Vstajenje je predvsem potrditev, kar je Kristus sam storil in učil. Vse resnice, tudi najbolj nedostopne človekovemu duhu, postanejo utemeljene, če je Kristus z vstajenjem dal dokončen dokaz za svojo oblast, kot je bil obljubil.

Kristusovo vstajenje je izpolnitev starozaveznih obljub in obljub samega Jezusa med njegovim zemeljskim življenjem. Izraz „kakor je v knjigah Svetega pisma“ nakazuje, da je Kristusovo vstajenje izpolnilo te napovedi.

Resnica o Jezusovem božanstvu je z njegovim vstajenjem potrjena. Rekel je: „Ko boste povzdignili Sina človekovega, boste spoznali, da sem jaz. Vstajenje Križanega je dokazalo, da je bil res jaz sem, Božji Sin in Bog sam. Vstajenje je dopolnitev učlovečenja Božjega Sina.

V velikonočni skrivnosti je dvojen vidik: s svojo smrtjo nas rešuje greha, s svojim vstajenjem nam odpira dostop do novega življenja. Vstajenje je najprej opravičenje, ki nas spet postavlja v božjo milost, da bi prav tako, kakor je Kristus po svojem veličastnem Očetovem posegu vstal od mrtvih, tudi mi vstopili na pot novega življenja. Obstaja v zmagi nad smrtjo in v novi deležnosti milosti. Uresničuje je posinovljenje, kajti ljudje postanejo Kristusovi bratje, kakor Jezus sam imenuje učence po svojem vstajenju. Bratje ne po naravi, marveč po daru svoje milosti, ker to posinovljenje daje stvarno deležnost pri življenju edinega Sina, ki se je v polnosti razodelo v njegovem vstajenju.

Končno je Kristusovo vstajenje - in vstali Kristus sam - počelo in izvir našega prihodnjega vstajenja. V pričakovanju dovršitve vstali Kristus živi v srcih svojih vernikov. V njem kristjani že okušajo moči prihodnjega sveta in njihovo življenje Kristus priteguje v naročje božjega usmiljenja, da bi ne živel več sebi, ampak tistemu, ki je za nas umrl in vstal. ■

Gostišče v Emavsu

ALOJZ REBULA

V ečer je bil kakor drugi, tisto pomlad: mrzlikast in puščoben, še brez cvetja po vrtovih. Samo forzicija je razsvetlila gredo pred hišo.

Nekako mi ni šlo v račun, da se Mnazon z vrvjo v rokah odpravlja nekam po drva.

„Kaj ti je?“ je vprašal.

„Nič,“ sem rekla. „Samo da žena ima rada moža vsaj zvečer pri sebi, če se je že ves dan potepal.“

„Potepal! Drugič se boš šla ti pogajat z mizarjem. In izbirat vino...“

„Ko da bi moralo gostišče v Emavsu točiti kaj vem kaj!“

„Če ne feničanskega, vsaj pošteno judovsko vino,“ je rekel in šel.

Ostala sem sama. Otroci se še niso vrnili z lekcije v sinagogi, tudi zadnji gostje, neki Sirijci s kamelo, so bili odšli.

V kuhinji sem nastavila na ogenj lečo, ko sta prišla. Zaslišala sem vrata in opazila, kako sta čudno vstopila, ko da puščata naprej še nekega tretjega.

Bila sta mlajša moška, nekako enakih let, takole med trideset in štirideset. Oba bolj popotniško opravljena, vsak s svojo palico v roki, vidno vznemirjena.

Pozdravila sta in sedla. Sedla sta bolj narazen, kot bi bilo pričakovati; ko da je med njima neki tretji. Tudi razgovorjanje je bilo čudno, ko da ne govorita sama, ampak je med njima še nekdo.

Naročila sta kruha in vina. Prinesla sem oboje. Spet tisti čudni vtis, da nista sama.

Toda kaj bi mislila o tistem, živeli smo v dovolj čudnih časih, iz mesta so prihajale nemogoče vesti, Rimljani so patroljirali okrog templja, oni galilejski prerok naj bi bil zginil iz groba...

Kuhala sem naprej lečo in tu pa tam pogledala h gostoma, če bi jima postregla še s čim. Razgovarjala sta se tiše, v nekakšni čudni zbranosti.

Nenadoma je planil k meni eden izmed njiju z mošnjo v roki.

„Plaçam, za tri.“

„Dva sta bila.“

„Vzemi, kot sem rekel!“

Stopila sem v sobo. Oni drugi je zavezoval popotno vrečo. Na mizi so bile tri kupe. Toda ali nisem bila prinesla smo dve?

„Tri si prinesla,“ je rekel oni, ki je plačeval. „Naročil sem tri in si uboga-

la.“

„Potem se nisem zavedala, kaj delam...“

„Saj se tudi midva nisva...“

„Kako, da se nista?“

„Ne vidiš, kakšna sva? Da sva pijana? Pa ne od tvojega vina!“

„Od vstajenja sva pijana!“ je rekel drugi.

„Kaj je torej bilo?“

„Tamle smo sedeli trije, da veš.“

„Trije?“

„Kakor tu stojiš. Poglej tamle drobčinice, ki jih je pustil oni tretji...“

„Da je jedel z vama?“

„In pil.“

„In potem?“

„Zginil.“

„Vrata ni nihče odprl,“ sem rekla.

„Gospod ne potrebuje vrat, da vsotopi.“

„Gospod?“

„Kaj pa misliš,“ je rekel oni drugi, že viseč proti vratom, ko da se mu neznansko mudi. „Te dni se dogaja nekaj, kar se ni, odkar svet stoji.“

„Povejta, no! Kam silita?“

„Si kaj slišala o Jezusu iz Nazareta?“

„Kaj ne bi!“

„Ko je še živel, je rekel, da bo tretji dan vstal od mrtvih. In to je naredil. Mož beseda! In prejle je bil z nama.“

„Se je vama predstavil: jaz, Jezus?“

„Tega ne naredi z besedo. Naredi z blagoslovom kruha. Po tem sva ga spoznala. Adijo!“

„Kam pa?“

„V Jeruzalem!“

„Nista pravkar prišla od tam?“

„Kaj za to? Naši prijatelji tam morajo zvedeti, kaj sva doživela!“

„Kar tako naj bi šla, ko se nista niti odpočila?“

„Potem ko si videl Gospoda, nimaš več nog. Imaš perutnice.“

„In zdaj, ponoči? Takole sama?“

„Odkar je Gospod vstal, bo on z nama. Nismo več sami. Adijo!“

Obstala sem na vratih in nekaj časa sledila njunim korakom. Nista hodila. Tekla sta. Dolgo se je slišalo, kako tečeta. Bila je tiha noč.

Mnazon se je vrnil z bremenom in ga odložil pred vrati.

Povedala sem mu, kar se je zgodilo.

Od začudenja je sedel na breme.

„Če je poklical iz groba onega Lazarja iz Betanije, zakaj ne bi tudi sebe?“ je rekel. In ko je nekaj časa molčal, je rekel: „Da bi bilo kaj iz tega!“

„Kaj naj bi bilo, Mnazon?“

„Nekaj drugačnega, kot je vse. Nekaj popolnoma drugačnega. Da bi človek drugače hodil, drugače videl, drugače tipal...“

Mnazonu gre rado na slutenje. A tudi mene se je kaj vem kako neznansko dotaknila noč.

V temi sem stopila na gredo k forziciji, nalomila nekaj vej in jih dala v vazno na mesto, kjer je sedel nevidni gost.

Češčenje Marijinega brezmadežnega Srca

ANTON NADRAH

Zakaj uporabljamo ime Srce?

To ime za Jezusa in Marijo uporabljamo najprej zato, ker sta ga v posebnem razodetju zase izbrala Jezus in Marija. Besedo *srce* pogosto uporablja Sveto pismo. Srce je sedež notranjega življenja, najbolj notranje jedro človeka, simbol vsega najplemenitejšega v človeku, predvsem njegove ljubezni. Pomeni osebo samo z njeno duhovno globino, zlasti z njeno ljubeznijo do Boga in ljudi. Vse naše misli, besede in dejanja izvirajo iz naše notranjosti, iz našega srca. Tudi naša vsakdanja govorica daje besedi *srce* tak pomen. Govorimo o čistem, plemenitem, velikodušnem, materinem srcu.

Kadar govorimo o Jezusovem in Marijinem Srcu, mislimo na Jezusovo in Marijino osebo z vsem njunim notranjim duhovnim bogastvom, predvsem z njuno ljubeznijo. Častiti Srce Jezusovo se pravi častiti Jezusovo osebo s posebnim poudarkom na njegovi odrešenjski ljubezni. Častiti Marijino Srce pomeni: občudovati, častiti in premišljevati Marijino duhovno življenje z vsemi krepostmi, predvsem z njeno ljubeznijo do Boga in do ljudi. Pri tem češčenju ona naše srce upodablja po svojem brezmadežnem Srcu.

Marijino notranjo lepoto radi ponazarjamo s podobami Marijinega Srca. Te predstavljamo na njenih prsih vidno njeno telesno srce, okrašeno z različnimi simboli. Iz srca plapolajo ognjeni plameni, ki pomenijo Marijino ljubezen do Boga in do ljudi. Srce včasih prebada meč, ki spominja na veliko Marijino trpljenje, zlasti pod križem njenega Sina Jezusa, kjer se je spolnila preroška napoved starčka Simeona. Srce ovija venec belih rož, ki ponazarjajo Marijino brezmadežno čistost in njene druge kreposti. Pri fatimski Mariji pa je njeno srce obdano s trni, ki pomenijo naše grehe.

Marijine želje o češčenju

Téma o Marijinem brezmadežnem Srcu je nedvomno najbolj edinstveno in najbolj izvirno, lahko bi rekli sredi-

šno fatimsko sporočilo. Češčenje Marijinega brezmadežnega Srca in spravi značaj prvih sobot sta bila sicer znana že pred Fatimo. Fatimsko sporočilo pa je oboje zelo poživilo in postavilo v novo luč, zlasti v zvezi s posvetitvijo Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Devica Marija je pri drugem prikazanju Luciji sporočila njeno življenjsko nalogo - razširitev pobožnosti do Marijinega brezmadežnega Srca: „Jezus hoče s tvojim sodelovanjem doseči, da me bodo ljudje spoznali in ljubili. Na svetu hoče vpeljati pobožnost do mojega brezmadežnega Srca (...). Moje brezmadežno Srce bo tvoje pribežališče in pot, ki te bo vodila k Bogu.“

Hijacinta je pogosto ponavljala: „Dobro Srce Marijino, bodi moje rešenje.“ Pred odhodom v bolnico je Luciji naročila: „Še malo, pa pojdem v nebesa! Ti boš ostala in boš ljudem povedala, da hoče Bog vpeljati na

svetu pobožnost do Marijinega brezmadežnega Srca. Ko bo prišel čas za to, se ne skrij. Povej vsem ljudem, da nam Bog deli milosti po Marijinem brezmadežnem Srcu. Po njej naj prosijo za milost, ker Srce Jezusovo hoče, da se ob njem časti Marijino brezmadežno Srce. Marijino brezmadežno

Srce naj prosijo za mir, ker ga je Bog njej izročil.“

V tretjem prikazanju, 13. julija 1917, je Marija znova povedala, da hoče Bog vpeljati na svetu pobožnost do njenega brezmadežnega Srca, da bi z njo rešil duše grešnikov večnega pogubljenja.

V prvi polovici 20. stoletja se je češčenje Matere Božje v Cerkvi zelo poudarjalo, kar je leta 1950 privedlo do razglasitve verske resnice o njenem vnebovzetju. V drugi polovici našega stoletja je zlasti med teologi zanimanje za Devico Marijo stopilo v ozadje, v ljudski pobožnosti pa se je še naprej ohranjalo, kar dokazujejo množična romanja v znana Marijina svetišča, zlasti v Lurd in Fatimo.

V zadnjem času je tudi med teologi več zanimanja za ljudske pobožnosti in za našo duhovno Mater

in njena sporočila. Čeprav ta sporočila nimajo iste veljave kakor Sveto pismo, so skladna z njim in vodijo k njemu in zlasti k Jezusu Kristusu, ki je središče razodetja. Hladen odnos do Matere Božje je bil vedno znamenje upadanja vernosti. Poživitev češčenja naše duhovne Matere najbolj zanesljivo vodi k požitviti vere, upanja in ljubezni do Boga. Smemo pričakovati in v ta namen tudi kaj storiti, da bo v tretjem tisočletju za češčenje Marijinega brezmadežnega Srca več zanimanja, kakor ga je bilo doslej. Seveda mora biti poudarek na življenju, na posnemanju Marijinih kreposti, zlasti ljubezni, ki jo ponazarja srce. Marija ne potrebuje našega češčenja, pač pa mi tako zelo potrebujemo njene materinske pomoči. Ko častimo Marijino brezmadežno Srce, pripravljamo svoje srce za Božje darove, ki jih prejemo po Mariji, srednici vseh milosti.

SLOMŠEK, UČENIK za vse čase

ZORKO SIMČIČ

Slomškovi odgovori so kdaj otroško preprosti, drugi spet odraslega - šokirajo. Kaj bi povedal staršem, otrokom, vzgojiteljem, duhovnikom, politikom? Kaj govori, ko živimo v svetu, ki danes morda res že ne kaže več izrazitega sovraštva do Boga - mimo so časi, ko so nosilci „nove religije“ zažigali cerkve - ko pa so tu časi indifferenca do vsega transcendentnega, presegačnega, in te brezbriznosti ne opazujemo samo v okolju, ki nas obdaja, ampak kdaj tudi že med kristjani samimi?

„Prava vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike.“

Besede „za vse čase“. „Luč“, ki ni vrednota samo ob nedeljah ali samo, kadar živimo med kristjani, in „ključ“, ki drži pokonci narodno zavest, vrednota, pa če sem se rodil v Sloveniji ali pa kje na... Japonskem (ko bi bilo - kajne - težko reči: „Jaz sem Japonec, saj sem se na Japonskem rodil...“). Materin jezik je izraz zvestobe svojim koreninam, rodu, je stvar krvi („ki ni voda...“), sad duha, ki je narod ustvarjal, je - bi dejal Wilhelm von Humboldt - „pravzaprav zares pravi narod“.

Toda Slomšek nam daje desetine tudi povsem drobnih, kar recimo, vsakdanjih praktičnih nasvetov.

Kaj nam, recimo, govori ta „oče slovenske šole“ o šoli? Kako je z našimi šolami - za časa Slomška so bile, kakor pravi, „mrzle ledenice“ (in danes ob poplavi pozitivistične pedagogike je nevarnost, da to spet postanejo...) - kako z učenci, kako z učitelji?

Otrokom: „**Jasno jutro je! Zlata zarja vam sijje; zdaj je nauka zlati čas ravno za vas!**“ Pove pa seveda tudi, da „**kdor z naukom norca brije, sam sebi končno vrat zavije...**“ Ali pa: „**Ako Savica brzna nisem, tudi mogočna Sava ne bom...**“

Kaj pove učitelju - v najširšem pomenu besede?

„**Vašemu težavnemu poklicu - zelen rožmarin!**“ Pa razmišlja: „**Kakor ljubo sonce oživlja zemljo, katero osijje, tako naj vsak učitelj osvetljuje šolo, v katero pride... Učenik mrtev ko les, mrzel ko led - učenci pa živi ko ogenj, se slabo**

strinjajo. Srca učencev se odmikajo učeniku tako dolgo, da šola zamrzne, svet nauka pomrje in ne da pravega sadu.“

Predvsem pa: „**Hočeš druge vneti, moraš sam goreti.**“

Starše prosi, naj bodo strogi do otrok, vendar pa tudi mili. Pa se spet obrne k mladim: „**Mladičiči hočejo več vedeti kakor možje s sivo glavo. Učenci bi radi svoje učitelje strahovali... Glej, svet vreje kakor močno novo vino. Po takem vinu rada glava boli...**“

Glava boli... Je to bilo napisano leta 1840 ali zdaj, včeraj?

Ob naši že leta trajajoči diskuziji, ali naj bi šola samo izobraževala ali tudi vzgajala: Slomšek je prežet od prepričanja, da mora tudi vzgajati, vendar... „**svet se po samih šolah ne poboljša, ako starši pravega dna ne položijo...**“ (...)

Kaj pove staršem, ki so dostikrat pod vplivom okolja, v katerem so „otroci edini privilegiranci“, kjer se otrokom vse dopušča, kjer je figura očeta že skoraj povsem izginila? „**Za mladino je bolje biti brez denarja, kakor pa biti brez vladarja.**“

Kaj nam pove, kadar opravičujemo mlade, „ki so pač mladi, kdo ni bil!“, ki se zabavajo in je to lepo in prav, ko pa gre kdaj za zabave, ko starejši ob njih ne bi smeli molčati? Kaj bi dejal, ko se mnogi zaskrbljeno sprašujejo, kam razne zabave peljejo, pa jim drugi odgovarjajo: „I, dobro, dobro, ampak nikar ne strašite! Tako daleč pa naši vendar ne bodo šli...“

„**Prijatelj, kamen se zviška zatoči in ne jenja, dokler v globini ne obleži...**“

Tomaža Akvinca „Parvus error in principio“ (Majhna pomota na začetku)... je kakor mimogrede dobil domaćo, sončno prisodobo.

Kaj pove Slomšek današnjemu svetu, ko je eden prvih razlogov razsula družbe „amathia“, „ignorantia“, ignoranca, a ne v pomenu, da česa „ne vemo“, „ne vidimo“, ampak ko gre za Sokratovo „amathio“, ko nečesa nočemo videti, ko nam manjka učljivosti? „**Dva sovražnika sta vsega dobrega: 1. 'Tega ne potrebujem' in 2. 'To že tako znam...'**“

Če velja arabski pregovor, da je Bog dal vsakemu narodu preroka, ki govori v njegovem jeziku, potem je za nas to gotovo Slomšek. Naj vzamemo „pro-fetes“ v kateremkoli smislu, bodisi prvotnem, ko je to „nekdo, ki govori namesto drugega“ (svetopisemsko „namesto Boga“), bodisi ko je to človek, „ki napoveduje“, vedno gre za nekoga, ki naj ljudem tolmači „znamenja časa“, kaže na vzroke (razloge)

19. decembra 1998 je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu VIKTORIJA KASTELIC, hči Aleksandra in Gabrijele roj. Tomazin.
Botra: Monika Tomazin in Toni Kastelic. Krstitelj: Mons. Jože Škerbec.

in opozarja na učinke (posledice).

Kljub veselim značajskim potezom pri Slomšku je zlasti v njegovih zadnjih pisanjih in govorih vedno najti kakšno s preroštvom povezano misel. Najsi piše življenjepise svojih rojakov, ali pa zapisuje zanimivosti s potovanj, ali pa govori o slovenstvu - vedno je nekako zazrt v preteklost. Tudi pri njem se pokaže, da samo jasen pogled na preteklost pripelje človeka do razumevanja sedanjosti in seveda tudi do možnosti predvidevanja prihodnosti. Zlasti ob prebiranju njegovih pridig skoraj ni mogoče ne pomisliti na tisto, da „smo pogosto preroki drugim samo zato, ker smo dobri poznavalci lastne zgodovine“. In tista na prvi pogled zgolj duhovitost, da je „zgodovinar prerok, ki ima obraz obrnjen v preteklost“, v resnici dobro pojasni, odkod pri Slomšku povezava med ljubeznijo do preteklosti in jasnim pogledom v prihodnost.

Kot svetopisemskemu Samuelu „Bog ni pustil, da bi se katera njegovih napovedi ne spolnila“, se zdi, da je tako - mnogokrat žal - tudi pri Slomšku. Pa naj napoveduje, kaj se bo zgodilo z Evropo, pa naj govori o posledicah komunizma - smo leta 1840! - ali pa, recimo samo, ko prijatelju na eni svojih škofijskih vizitacij na vprašanje, kaj misli o bodočnosti slovenščine, napove: „**Slovenščina bo napredovala, ali vera med Slovenci bo pešala.**“

Toda ker so se njegove napovedi uresničile, ne bo dvoma, da se bodo spolnile pa tudi druge njegove „prerokbe“. Danes, ko razni psevdofilozofi govoričijo o „koncu zgodovine“, še prej seveda o „koncu narodov“, kaže misliti, da je dolga desetletja pred kakim Kardeljem bilo slišati o smrti narodov. Sicer pa je to slišati tudi še danes, in to od ljudi, ki se trkajo na svoje narodoljubne prsi, hkrati pa pisarijo o „narodu kot preživeli kategoriji“. Slomšek je takrat ob napovedih smrti slovanstvu in slovenstvu mirno odgovarjal: „**Poslušaj, ako pamet imaš; pak škoda je besede zavoljo tebe tritati, nič drugega ne rečem kakor to, da premisliš: prej bode sonce se okoli zemlje sukalo, pak ne zemlja okoli sonca, poprej ko bode slovenstvo izkoreninjeno, preden se slovenstvo v eno drugo ljudstvo, kakor sonce v zemljo, spremeni.**“

Kaj bi nam danes dejal, ko dostikrat tudi ni - ne da bi se zavedali - samo ponavljamo za Lutrom, pa čeprav morda z drugačnimi besedami: „Nuhr der Glaube...“? Samo vera, sa-

mo milost, samo Sveto pismo. Ponovil bi nam, kar je govoril svojim duhovnikom, kar pa velja tudi za laike: „**Treba se je samoposvetiti. A zato je treba negovati tudi znanost. Vzemi soncu svetlobo, vzemi duhovniku znanje, pa si bosta enaka...**“

Slomšek ve, kje je mesto razumu, kje intuiciji; če kdo, se on zaveda nevarnosti racionalizma, ki dostikrat zra- ste iz prevelikega poudarka na razumu, še večkrat pa iz tiste razumnosti, „na katero se nikar ne zanašaj“. In vendar govori: „**Božje razodetje bodi sonce naše vednosti, modroslo- vje pa mesec, ki spremlja svetlobo od sonca.**“ In neke drugje, ko navaja svetega Bernarda, dodaja, da „**znanje samo brez ljubezni napihuje in ljubezen - pa bi isto lahko dejali tudi o veri ali upanju - brez znanja zablodi... samo znanje z ljubeznijo zida.**“

Kaj pove očetu, materi, ki sta si pravilno vzgojila vest, po vesti tudi ravnala, pa se vendar bojita, da se bo otrok - svobodno voljo ima! - izgubil? Ob vsem trpljenju, ki ga je pri svojem delu doživljal, diha (kakor pravi Franc Kovačič) iz njegovih pisem in dejanj „neka ljubka veselost“. „Tu ni strahopetnega omahovanja in črnogledega obupavanja“, piše Slomškov življenje- pisec. In to, ko je Slomšek vendar marsikako noč prebedel v skrbi za svoje rojake. „To svoje zaupljivo in veselo naziranje o dogajanju sveta in borbah, ki jih vsaka dobra stvar mora izvojevati, je izrazil prijatelju (Piklu): **‘Vse, kar je trpko na svetu, ima svoj dan vstajenja.’**“

Kaj pove tistim med nami, ki skušajo v mladih rodovih ohranjevati zvestobo in ljubezen do slovenstva, ki pa slišijo očitke, kakršne je slišal Slomšek iz avstrijskih vladnih krogov, kjer so ga zaradi dela za svoj narod črnili kot narodnega prenapeteža? „**Ravno te dni so mi višji škof in kardinal Schwarzenberg pomenili, da se mi (na Dunaju) slovenstvo očita. Pa mene to očitjanje kar ne moti; mislim, da naj vsak dela po svojih okoliščinah, ali to že svetu ugaja ali ne. Tisti, ki me sodi, je Gospod. Slovenka me je rodila, Slovenka me je dojila, naj me Slovenščina tudi sina hvaležnega ima...**“

In ne: „Kaj bodo rekli drugi! Kaj bodo mislili o meni!“ Qui autem judicat me...

Kaj bi dejal našim mladim, ko živijo v svetu, ki zahteva vedno več svobode? Ne samo politične! Ki zahteva „avtonomnost“ na vseh področjih...

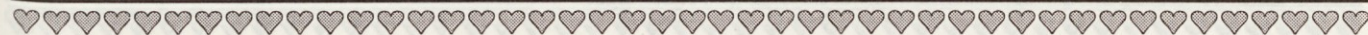
GLASBENIK PRIMOŽ RAMOVŠ

Januarja je umrl v Ljubljani eden najvidnejših slovenskih skladateljev in orgelskih mojstrov. Ramovš se je rodil v Ljubljani leta 1921 kot sin jezikoslovca prof. Frana Ramovša. Glasbeni študij je dokončal pri Slavku Ostercu, izpopolnjeval pa se je v Rimu na Akademiji svete Cecilije. Pri 17. letih je leta 1938 začel igrati na orgle pri šolskih mašah v Križevniški cerkvi. Od tedaj je 60 let redno vsako nedeljo igral na orgle, najpogosteje na uršulinske, stolniške, frančiškanske in šempetrske, pa tudi po drugih cerkvah v Sloveniji. „*Ko z orglanjem sodelujem pri maši, se mi zdi, da me vsaka maša pomladi... in vselej se mi dozdeva, da z duhovnikom pri oltarju somašujem s kora z govornico glasbe.*“ je dejal. Od profesorja Premrla si je osvojil rek: „*Kdor poje, dvakrat moli, kdor pa orgla pri maši, trikratno moli.*“ Med revolucijo je bil pri domobranski godbi. Maja 1945 so ga iz zapora rešili očetovi kolegi z univerze. Ko je zvedel za holokavst v Kočevskem rogu in na Teharjah, je skomponiral simfonijo Pieta, ki so jo izvajali na žalni proslavi ob 50-letnici v Cankarjevem domu. Napisal je okoli 400 del instru-

„**Ne pozabite! Kolikor večja je naša svoboda, toliko večja je naša odgovornost pred Bogom.**“

Kaj pove javnemu delavcu, politiku, ki se zaveda, da je res, kar je naš Plečnik rad ponavljal: „Največja umetnost je ljudi skupaj držati“? Kaj bi povedal on, ki je vedel, da brez vsaj osnovne edinosti med ljudmi nobena pot v bodočnost ni mogoča? „**Seme razkolništva neprestano med Slovenci kali in vsak napredek ovira in kasni...**“

TEMNA STRAN MESECA

II.

5.

Ko je prvotni val nasilja minil, in so ostali od časa do časa le še eksemplarični primeri sodnega kaznovanja ali metanja iz služb, se je družba, ali bolje rečeno, so se ljudje privadili življenju v novih razmerah. Pritisk se je občasno zmanjševal, kot ob koncu šestdesetih let, in se spet stopnjeval, kot skozi sedemdeseta, svinčena leta. Danes je komu težko dopovedati, da je bil tudi ta čas totalitarizma. Hodili smo v Trst, bili so filmski festivali in športni rezultati, življenje je, ob potrebni in zdaj že samodejni previdnosti, teklo naprej. Toda prav na začetku sedemdesetih let je morda imel jugoslovanski socializem še zadnjo možnost, da postane nekako verodostojen. Okupacija Češke in liberalizacija konec šestdesetih je celo marsikoga, ki je bil kritičen, pripravila do tega, da je začel verjeti v možnost nekako demokratskega socializma. Veliko ljudi je prav tedaj stopilo v Zvezo komunistov. Toda zadnja iluzija je bila kmalu razpršena.

Prišlo je nekakšno Titovo pismo, partija je začela preganjati liberalce in tehokrate, kmalu se je na nas spet usul stari besednjak o notranjih in zunanjih sovražnikih, sovražni emigraciji in klerikalizmu. Po mojem mnenju je prav v sedemdesetih letih prišlo do splošne družbene amnezije in z njo povezanega oportunitizma. Takrat se je dokončno ustalila dialektika bonbonov in biča. Ugodni krediti, zvišan standard, odprte meje, vstopanje v partijo

mentalne glasbe, bil član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (od 1977); bibliotekar pri SAZU (40 let), profesor na Srednji glasbeni šoli (16 let), odlikovanec z odličjem sv. Cirila in Metoda (Slovenska škofovska konferenca, 1991), papežev odlikovanec reda sv. Gregorja Velikega - s stopnjo viteza komendatorja (1997), dobitnik Prešernove nagrade (1983). Ko je zbor Gallus pel na prvo junjsko nedeljo 1. 1991 v ljubljanski stolnici in po maši zapel tudi Gallusovo Ecce quomodo moritur justus v spomin pobitih domobrancev, je petje Gallusa spremljal na orglah Ramovš in po maši izjavil o Gallusu, da je kultiviran zbor.

DRAGO JANČAR

zaradi ljubega miru. Hkrati pa demagoške kampanje v tisku, od katerih je človek lahko obrnil pogled proč, zaporne kazni za nekatere, kar je bilo mogoče spregledati, vzpon malih karieristov, ki so skupaj s starimi trdorki po uničenju liberalne partijske struje zasedli vse, kar se je zasesti dalo.

Liberalni val konec šestdesetih je bil prešibek, da bi vzdržal, in kar je najvažnejše: ni bil resnično v opoziciji komunističnemu režimu. Prepletенost trdih totalitarnih metod in mehkih, odprtih možnosti za prilagajanje je v sedemdesetih letih ustvarila družbeno vzdušje, ki se je obdržalo do danes.

6.

V sedemdesetih letih se je ogromno ljudi v Sloveniji tako ali drugače zapletlo s partijo. V zraku je bil še zmeraj duh vsaj nekoliko svobodnejšega časa s konca šestdesetih in tisti, ki smo bili takrat stari okrog dvajset let, smo se takrat nekako svobodnjaško formirali. Ko je prišla partija s starim obrazom in metodami, je nismo prepoznali. Nekateri smo to naivnost plačali. V dneh pripravljanja razstave Temna stran meseca sem prvič po dolgih letih zablodil v labirint dokumentov, sodnih odločb, pisem in vsakovrstnih zapiskov iz časa, ko so me pritisnili k zidu in za kratek čas za zidove. Danes težko verjamem, da je v

mojih pritožbah in pismih, pa celo v peticijah mojih prijateljev mrgolelo toliko „socialističnih vrednot“ in „naše družbe“. Težko rečem, ali sem se sprenevedal ali bal ali je bil to dogovorjeni jezik oportunitizma, obredni obrazec, ki ni pomenil nič. Verjetno mešanica vsega skupaj. Vsekakor tudi v svojih očeh ne izpadem vselej ravno junak. Vseeno so me zaprli. Kot so Pučnika, čeprav je v nekaterih spisih skupaj z drugimi perspektivaši zahteval pač pravičnejši in boljši socializem od obstoječega. Jezik in njegove besede niso pomenile nič. Oni so dobro vedeli, kaj kdo govori in kaj v resnici misli. Kaj govori zanje, za sodišče, za javnost in kaj govori svojim prijateljem. Brez dvoma tudi to, kaj govori med štirimi stenami svojega stanovanja. Vse so vedeli. Tudi kako sem se nekemu smešno bahal: „Kar naj me zaprejo. Star sem šestindvajset let. Ko bom prišel ven, bom še zmeraj samo sedemindvajset. Potem bodo pa videli.“ Vedeli so, da sem razmišljal o begu čez mejo. O mojem privatnem življenju so vedeli vse, kot je neki udbaš pozneje zapisal. Danes mi je jasno, da so me opazovali kot miš v laboratoriju, ki se zaletava ob steklene stene. Nisem jih mogel pretentati, niti malo ne. In samo z mojim malim primerom so zapletli celo množico ljudi, ki so me morali, če že ne glasno obsojati, pa vsaj na teh ali onih sestankih dvigovati roke za mojo ekskomunikacijo, se cemeriti na sodišču ali se zvijati pred udbaši na tajnih sestankih. Da, to je bil totalitarizem. In njegova moč sega daleč, še v današnji čas. Mnogim ljudem kakšna malenkost iz preteklosti, nekaterim samo članstvo v partiji jemlje pogum, da bi se mu odpovedali. Sistem je deloval tudi tako, da je zlomil vsako solidarnost. Ustvarjal je množico nehotenih sokrivcev. To je tisto, kar danes jemlje moč in jasnost pogleda.

Čeprav mu vsaj glede solidarnosti to zmeraj ni uspelo. Tudi v mojem primeru ne v celoti.

7.

Človek rad pozabi na hude stvari. Še laže je pozabiti na hude stvari, ki so jih preživeli drugi: saj ni bilo vse v

redu, ampak meni se pravzaprav ni slabo godilo. Seveda so zapirali ljudi, a v zaporu je bil zmeraj nekdo drug. Jaz sem si takrat z inflacijskim kreditom gradil hišo ali avto - to je še danes pogosto blebetanje. Res, Zupan je bil dolga leta v zaporu. Toda dobil je tudi Prešernovo nagrado, dvakrat. Izgovorov za to, da bi priznali, kako je vsa družba in velika večina njenih posameznikov padla prav na izpitu solidarnosti, ne bo nikoli zmanjkalo. To je tisto, zaradi česar se bo dediščina komunistične represije še dolgo držala. Ne morejo nam odpustiti svojih grehov, je zapisal Arthur London v Priznanju. In to ne velja samo za hladnokrvne cekajevske in udbovske zatiralce, pač pa za mnoge ljudi, ki se v srcu čutijo krivi, ker so sodelovali, ker niso bili vsaj solidarni z zatiranimi, izobčenimi, zaprtimi in vrženimi iz služb. Ne moremo biti zadovoljni in pomirjeni z dejstvom, da se je na koncu vseeno za vse skupaj in vsakogar posebej nekako izšlo. Tudi ko bi se. Vendar se ni. Za obešene v Murski Soboti se ni. Za mnoge se je končalo s hudimi zaporji, boleznimi, revščino, zagrenjenostjo do zadnje ure. Tudi za Ludvika Mrzela se je slabo, strašno slabo izšlo. In potem ko so pisatelja Mrzela uničili, so nas iz šolskih čitank pitali z njegovimi teksti: Bog v Trbovljah.

Ce hočemo v zvezi s tem obdobjem kaj razumeti, je treba videti in misliti posamično človekovo usodo. In prepletenost človekovih usod.

Ni bilo dovolj, da so na božični večer aretirali umetniškega direktorja mariborskega gledališča in znanega pisatelja Ludvika Mrzela in ga za sedem let poslali na najstrašnejše zapore, ni bilo dovolj, da so uničili njega, kaznovati je bilo treba vsakogar, ki je bil z njim solidaren. Da komu kaj podobnega ne bi prišlo na misel.

Pred nekaj leti, ko sem bil na kongresu PEN v Torontu, je zvečer v moji sobi pozvonil telefon. Glas na oni strani je zazvenel po mariborsko, vabil me je naslednji dan na kosilo. Bil je Ivan Dolenc, pisatelj, nekaj njegovih dobrih novel sem prebral v *Rodni grudi*. Pri kosilu sem izvedel, da je bil, takrat mladi diplomirani slavist, v začetku petdesetih let urednik v kulturni rubriki mariborskega *Večera*. Ko je prišel iz zapora Mrzel, mu je Dolenc poskušal pomagati, tako da je objavil dve njegovi pesmi. Zaradi tistih dveh objavljenih pesmi so ga klicali na Udbo in ga tako pritislili, da je emigriral. In ne

samo njega, tudi tehničnega urednika, ker jih ni opozoril na objavo. V Kanadi je Dolenc začel kot gozdni delavec na mrzlem severu, dokler si ni opomogel in še enkrat doštudiral, tokrat primerjalno književnost.

Pouk, ki je zame sledil iz kanadskega srečanja, ni bil samo v tem, kaj se je zgodilo Ivanu Dolencu zaradi drobne solidarnostne geste, ki mu je povsem spremenila življenje, pač pa tudi v neverjetnem dejstvu, da je okrog tega dogodka vladal popoln molk. Jaz, ki sem samo dvajset let pozneje delal v isti hiši, nikoli nisem slišal niti besede o Ivanu Dolencu, o tem nisem slišal takrat, ko sem bil sam v težavah, in ne pozneje, vse do srečanja v Torontu. Še danes ne vem, kaj se je zgodilo s tehničnim urednikom, menda se je pisal Horvat. To se pravi, da je bil poleg strahu najmočnejše orožje totalitarizma prav molk. Zamolčane osebe, zamolčana življenja, zamolčani grobovi.

8.

Na razstavi bo tudi dokument, v katerem neki partijski veljak naroča, da je treba grobove sovražnikov preorati, posejati s travo, da nikoli nihče ne bo več vedel, kje so bili. Pravzaprav nič tako pretresljivega, če pomislimo, da so v Teharjih na grobove pobitih namenoma nanесли veliko smetišče in tja usmerili odpadne vode iz kemijske tovarne. Takšno stanje še danes priča ne samo o totalitarizmu, pač pa tudi o barbarstvu ljudstva, ki živi tod naokoli in takšnega stanja ni pripravljeno ali sposobno spremeniti. In pravzaprav ne priča o ničemer novem. Ali ni bilo to v programu od vsega začetka? Ali ni zapisal Tone Seliškar, da bo to maščevanje seglo do samih najglobljih korenin. Mi ne bomo, je zapisal, posekali samo gnilega drevesa, mi bomo tudi njegove korenine izruvali in jih požgali, in zemljo, v kateri je raslo tako drevo, bomo deset klafter globoko prekopali, da ne bo ostalo za takim drevesom niti najmanjše kali.

In danes se čudimo, kako je mogoče, da nismo nič vedeli, kakor Nemci zelo dolgo niso hoteli vedeti za obstoj koncentracijskih taborišč. Zaradi strahu in molka nismo vedeli, nismo vedeli, ker so bili tisti, ki so vedeli, zastrašeni do kosti, molčali so. Hitro je bilo treba pozabiti tudi na politične procese, pa čeprav so tisoči poslušali grozljive zvočnike pred sodišči. In pozabiti je bilo treba na manjše pro-

bleme, na Dolenca, na Pučnika, ki je bil pač nekje v Nemčiji, na Blažiča, ki je bil nekje na Dobu, na nekega Horvata, tehničnega urednika.

Jaz nisem vedel. Ne za poboje ne za stalinistične procese. Občudoval sem partizane. Očetu sem odpustil nočno petje o kremenitih Slovencih, ker je bil v lagerju. Pripovedoval je, kako so kmetom rubili, nič posebnega se mi ni zdelo, kvečjemu zabavno. Nagrajen sem bil za spis *Človek-komunist*. Francetu Bevku sem se za dan JNA v Domu JNA za nekaj zahvaljeval v imenu mariborskih pionirjev. Če bi mi kdo tudi pozneje rekel, da se je vsa ta socialistična zgodba začela z zločinom in da so bili tedaj, ko sem bil na nogometni tekmi ali na morju, mnogi ljudje v zaporih, mu ne bi verjel ali pa se mi ne bi zdelo tako zelo pomembno. Bral sem *Bratovščino Sinjega galeba* in nikoli nisem pomislil, da je njen avtor pozival k pobojem. Bral sem Mrzela in nisem vedel, da je njegov avtor gnil v socialističnih zaporih. Sonce je sijalo, vsako leto je prišla pomlad, zaljubljeni smo se, naučili smo se pisati proste spise, mislili smo na svojo svetlo prihodnost.

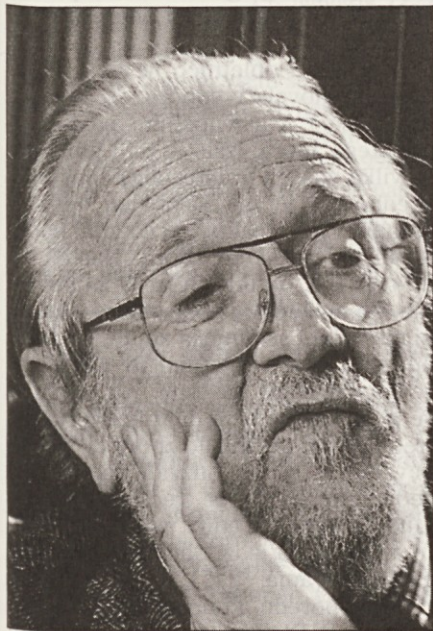
Toda živeli smo sredi totalitarne, nadzorovanega in nasilnega sistema, ki je povzročil neskončno število krivic, morje gorja. Tisti, ki smo rojeni po drugi vojni, ali tisti, ki so po vojni odraščali, vsi smo živeli v enkratnem družbenem sistemu, ki se po vsej verjetnosti ne bo ponovil. Štafete, prisege Titu, stadionski rituali, vsakdanje šolske ure iz socializma in bratstva, iz ljubezni do socializma in Tita ter sovražstva do sovražnikov, ki prežijo za mejami in tudi za nami, vse to je bilo naše življenje. Nihče nam ni povedal, da se je vse to že dogajalo, v nacistični Nemčiji, v Sovjetski zvezi, v fašistični Italiji. Nihče nam tudi ni povedal, dokler ni pridrla na dan resnica o tem, da je ves sistem zgrajen na kosteh pobitih, da so bili zaporji zmeraj, včasih bolj, včasih manj polni političnih nasprotnikov, izmišljenih ali resničnih, in da je naše socialistično otroštvo teklo v času, ko so politični kaznjenci še zmeraj tolkli kamenje na Golem otoku. Kamenje, ki ga je socialistično podjetje Mermer z Reke prodajalo v Italijo. V knjigi z naslovom *Uspomene jednog udbaša* je zapisano, da so imeli v letih po vojni zmerom v zaporih za eno divizijo moških, vsak deseti državljani Jugoslavije pa je bil njihov zaupnik.

Slovenija je bila nekaj časa dogma-

POGOVORI

ob kavi

Zapisuje Srečko Jug

Naše nedeljske debaticе ob kavi niso programirane. Še daleč ne. Ko upam, da se bomo pomenili o kakem žgočem vprašanju, ki me je morilo ves teden, pričneta prijatelja eno svojih debat, ki jim ne vidiš konca. Tudi to pot sta me prehitela. Nismo še sedli za mizo, ježže Peter povzel besedo:

„Tisto vajino Duhovno življenje pa

tično trda, kot se je reklo, bolj papeška od papeža, toda v sklepnem obdobju je bila najbolj liberalna jugoslovanska republika in Jugoslavija je bila najbolj liberalna na Vzhodu. In vendar se je inercija družbene represije in z njo povezanega strahu in oportunitizma držala čisto do konca. Berimo Dolanca, berimo Ribičiča ne samo iz svinčnih sedemdesetih, pač pa celo iz osemdesetih let.

Potem ko je totalni sistem zajel vso družbo, jo do kosti prestrašil, si nekatere pridobil in druge podredil, je v mejah nadzorovane svobode večini pustil dihati. Kdor je hotel, se je lahko težavam izognil. Kdor je mislil s svojo glavo in začel v študentskem časopisu pisati kritične članke o družbi, temu so se težave približale. Jaz še dolgo po-

mora res vedno imeti svoj prav.“ Peter pravi, da je nekaj „najino“ kadar hoče pokazati, da zna misliti samostojno in da je v bistvu le opazovalec. Če bi se pa ob isto stvar obregnil kdo drugi, bi celo Duhovno življenje postalo „naše“.

„Kaj pa je spet narobe z njim?“ sem se oglasil, ne da bi me stvar posebej zanimala.

„V januarški številki piše, da se bo pričelo tretje tisočletje šele leta 2001, ko vendar vsak otrok ve, da bo letos na silvestrovo konec tisočletja. Le kaj mešajo ljudi še s tem!“

Pavel, ki je med tem neprizadeto pil kavo, je vzel izžepa tanko pisalo in zapisal nekaj na rob časopisa, ki je ležal pred njim. Potem ga je porinil Petru: „Preberi!“

Stegnil sem vrat in videl, da je bilo napisano z močnimi potezami: „1.1.1.“

„Kaj pa je to?“ je nagubal čelo Peter.

„Datum prvega dneva po našem štetju, kot pravijo zdaj doma. Prvi januar leta 1.“

„No, in kaj potem?“

„Dodaj 2000 let pa boš imel datum prvega dne novega tisočletja,“ mu je odvrnil Pavel, medtem ko je spravljal pero.

„Torej si tudi ti za leto 2001?“ je zmajal z glavo Peter, ki Pavlovo mnenje navadno visoko ceni.

„Vidiš, zdaj si pa zadel žebelj na glavico. Ni vprašanje, če smo za ali proti temu, kdaj se tisočletje prične. To je stvar matematike, ne glasovanja. So stvari, katerih celo mnenje večine ne more spremeniti.“

„Zakaj pa potem vsi govorijo in pišejo drugače? Ne boš rekel, da se

tem ko sem pisal že precej kritično, nisem doumel, v kakšnem sistemu živim. V roke mi je morala priti knjižica z naslovom *V Rogu ležimo pobiti*. Morali so mi premetati stanovanje in pisalno mizo v službi ter mi zapleniti članek z naslovom: Svoboda misliti drugače. Niso vedeli, da je to citat Rose Luxemburg.

Moral sem se znajti v zaporu, igrati namizni tenis na dvorišču, kjer so ustrelili Slavo Klavoro, in misliti na svojega očeta, ki je bil leta 1944 zaprt v istih mariborskih zaporih. Njega je tja spravil gestapo, mene udba.

Priznam, nekoliko naporna pot za razumevanje, ne samo ironične zgodovine tega stoletja, pač pa tudi za razumevanje obeh totalitarizmov.

Prihodnjič konec

vs drugi motijo.“

Pavel se je odkašljal: „Pred kratkim sem bral v časopisu, da bo ob vprašanju, kdaj se prične tretje tisočletje, zmagalo javno mnenje nad strokovnim. In veš, zakaj? Mediji so postali velesila in njim se zdi zamenjava prve številke v letnici pomembno in vredno praznovanja. To je posledica globalne vlade medijev. Ti so odločili in nikogar ni, ki bi imel dovolj avtoritete, da bi se jim uprl. V resnici se nikomur ne ljubi, da bi se z njimi bodel. Je drugih važnejših stvari dovolj.“

„Kaj pa Cerkev, ali se je tudi pustila zapeljati medijem, ko je napovedala leto 2000 kot jubilejno?“ sem se vtaknil še jaz.

„Jubilejno leto je dvatisoči Jezusov rojstni dan, je obletnica božjega učlovečenja. Ni pričetek, ampak konec tisočletja. Judovska jubilejna leta so praznovali vsakih petdeset let. Po jubileju se je pričelo novo obdobje,“ je razlagal Pavel bolj mimogrede, ker ga stvar očitvidno ni preveč zanimala.

„Ja, globalizacija je hudič,“ je vzdihnil Peter.

„Zakaj praviš?“ sem bil radoveden.

„Saj si slišal. Globalizacija je vlada medijev, je pričetek novega svetovnega totalitarizma. Prične se z brezposelnostjo, konča pa sam Bog ve, kako. Sta slišala, da je Viktor izgubil službo?“

„Pri njegovih letih in ko ti le malo manjka do upokojitve, izgubiti delovno mesto, ni hec!“ je sočustvoval Pavel.

„Zakaj so ga odpustili?“ je vprašal.

„Zaradi globalizacije in Kitajcev, ki nam prodajajo stvari na pol zastonj,“ je vedel Peter.

„Odkrito povem, da globalizacija tudi meni ne diši,“ sem se spustil v debato. „Zaradi barab, ki so na žalost pri vsaki stvari prve, imajo pa največ sredstev na razpolago,“ sem pristavil.

„Zato, ker nekdo prodaja stvari poceni, še ni baraba, prej nasprotno.“ Pavel ni hotel razumeti mojega ogorčenja.

Tudi Peter je bil naenkrat drugačnega mnenja: „Saj to je vrag. Ne moreš iti proti globalizaciji. Vsa ta moderna sredstva obeščanja so del globalizacije. V Sovjetski zvezi se je zrušil komunizem, ko so sovjetski državljani zaradi takšnega razvoja informatike lahko primerjali svoj življenjski standard z drugimi, ki niso živeli pod komunizmom. Uradna laž je postala nevzdržna.“

„V teoriji nimam nič proti globalizaciji, dvomim pa, kako se bo izvajala v praksi. Pomislita, po kako smešno nizkih cenah prodajajo tu azijske izdelke!

PETDESETLETNICA SLOVENSKEGA PEVSKEGA ZBORA V MENDOZI

Samo tam, kjer delajo s sužnji, si lahko privoščijo kaj takega," sem se branil.

Pavel je zamišljeno zabundal, da niso le azijski izdelki, ki nam jemljejo delo. „Le Brazil pogledj! Res pa je, da vlada tam večja revščina kot tukaj“.

„Točno, svojo krizo izvažajo k nam," sem se razburjal

„Globalizacija bo postopoma uravnovesila prevelike razlike, kar je priporočal že papež Pavel VI., le da takrat ni nihče vedel, kako do tega uravnovešenja priti. Tam, kjer so plače previsoke, se bodo znižale, kjer so pa prenizke, se bodo zvišale," je razlagal Pavel.

„Da se pri nas plače nižajo, vidimo vsi. Rad bi pa vedel, če se je zato dvignil standard na Kitajskem ali v drugih azijskih deželah, od kod prihaja ta roba!" sem ugovarjal. „Če spravijo razliko v žep posredniki in država, ljudje tam ne bodo imeli lažjega življenja. Vemo, da je v teh državah človek le številka, brez osnovnih pravic, kot je na primer roditi otroke.“

„Jaz sem kljub vsemu optimist. Umetne ovire se ne bodo mogle zoperstavljati novim časom, v katerih živimo," je Peter skušal soglašati s Pavlom. „Ni dolgo tega, ko so Amerikanci in Rusi leteli s svojimi raketami v vesolje vsak zase. Zdaj že gredo skupaj, ker vidijo, da vsak sam ne zmore tega. Svet postaja počasi ena sama velika družina.“

„No, kar se tega tiče, ne smemo pozabiti, da so družinski prepiri najbolj boleči. Teh ne bo konec z globalizacijo, le drugačni bodo. Človeške narave tudi globalizacija ne bo spremenila," je bil previden Pavel.

„Zaenkrat slabo kaže. Število revnih ljudi na svetu se veča, peščica zmeraj bolj bogatih magnatov se pa manjša. Koncentracija kapitala je vedno večja, kar omogoča majhni skupini kontrolno nad iznajdbami in odkritji človeškega razuma. Monopoli imajo še oblast nad svetom," sem pritrjeval, pa me je Pavel spet zavrnil kot majhnega otroka, kar je ena od njegovih slabih

Leta 1998 je preteklo petdeset let, odkar se je večina slovenskih beguncev iz Avstrije in Italije preselila v Argentino. Glavnina mendoške slovenske skupnosti je prišla v Mendoza v zadnjih mesecih leta 1948. Pri prvi božični polnočnici, samo nekaj tednov po prihodu v novo domovino, se je prvič oglasil mešani pevski zbor, ki je dosegel 50 let neprestanega življenja.

To važno obletnico je naša skupnost praznovala v soboto, 26. decembra, zvečer s slavnostnim nastopom pevskega zboru. Izšla je tudi jubilejna številka našega društvenega Glasnika. Predhodno je bil sestavljen celoten seznam vseh rojakov, ki so kdaj sodelovali pri pevskem zboru. Našteli so jih nad 160, od teh jih je 20 že pokojnih. Po možnosti je bilo vsem ostalim, ki niso člani sedanjega zboru, poslano poročilo o tej obletnici in vabilo za sodelovanje pri nastopu. Na ta način se je na zaključnem delu koncerta pri treh pesmih pridružilo zboru 32 bivših pevcev, ki so se odzvali vabilu. Pri sedanjem zboru še redno sodeluje Luka Grintal kot edini ustanovni član, to se pravi, da je izpolnil 50 let zvestega sodelovanja.

Na sporedu koncerta je bila najprej Fr. R. Blažiča „Ko zarja zlati nam gore", nato M. Hartman - M. Bajukova „Pomlad", Kimovčeva „Teče mi vodiča", dalje Foersterjeva „Planinska", znana koroška Pavla Kernjaka „Rož,

navad.

„Globalizacija je dejstvo, če je to komu všeč ali pa ne. Morda jo bodošje malo zavrla, a dvomim, da bi jo lahko ustavili. Treba je sprejeti izzive novega časa, kar pomeni, da je treba - misliti. Vsak človek je dolžan razviti svoje razumske in moralne sposobnosti v najvišji meri, pa bo našel tudi odgovore na izzive.“

„Če je temu tako, potem bi bilo treba zamenjati v Argentini in še marsikje na svetu najprej šolske ministre in ljudi, ki odločajo o šolstvu. Šolska politika, ki teži za tem, da se čim manj zahteva od učenca, je popolnoma zgrešena. Od človeka zahtevajo, da je sposoben, uspešen, konkurenčen, v šoli pa Bog ne daj, da bi si upal učitelj ali pa profesor učenca dati slab red! Vsi morajo izdelati razred, če znajo ali ne znajo," je ugotavljal Peter.

Pavel mu je z očmi pritrdil pa pogledal na uro: „Fantje, spet pometamo." Pri izhodu smo se razšli.

Pa še drugič kaj

PISMA

naših misijonarjev

SR. M. FRANČIŠKA NOVAK
O.S.U., Tajska, piše:

14. januarja 1999

Tu pred menoj je vseh deset dragocenih števil Duhovnega življenja 1998. Bog povrni Vam in vsem sodelavcem in prijateljem! Duhovno življenje me je spremljalo in krepilo vse moje misijonsko življenje na Tajskem (1947-1998) in me bo po Vaši dobroti gotovo še naprej do konca, kakor je božja volja! Saj sem tu, žal, edina Slovenka in ne morem z drugimi deliti slovenske besede. Bogato

Podjuna, Zila", potem narodna „Misli na me“ in Foersterjeve „Naše gore“. Zadnji slovenski pesmi pa sta bili O. Devova „Stoji hartelc zahrajen“ in „Polka“, narodna v Bajukovi priredbi.

Sledili sta še dve argentinski skladbi in sicer „Canción de cuna para despertar un negrito“ (N. Guillén, C. Isella, H. De la Vega) in „La arenosa“ (M. J. Castilla, V. Tabbush, C. Leguizamón).

Uvodni in pozdravni govor je imel društveni predsednik Davorin Hirschegger, ki je utemeljil važni pomen pevskega zbora za našo skupnost in izrazil hvaležnost vsem, ki so toliko žrtvovali za to čudovito nalogo. Spomnil se je vseh pevovodij, profesorja Božidarja Bajuka, ki je bil najdaljši čas pevovodja v dveh obdobjih, nato ravnatelj Marka Bajuka, ki je zboru vliil vso svojo ljubezen do slovenske pesmi in energijo za njeno gojenje. Spomnil se je tudi lic. Marka Bajuka, ki je sedaj pevovodja in pevski pedagog v Sloveniji, Lenčke Božnar in Fernanda Mejías, ki je tudi trenutno v Sloveniji na glasbenih študijih. Pozval je na vztrajnost pri prihodnjem delu.

Zbor je prejel številne pozdrave od raznih cerkvenih in organizacijskih predstavnikov ter od bivših pevcev, predvsem so se lepo odzvali mendoški rojaki, ki danes žive v velikem Buenos Airesu.

Za zaključek pa je Društvo Slovencev v Mendozi poklonilo zboru leseni spominski krožnik, ki je delo inž. Marka Bajuka, ki se vse življenje posveča slovenski narodni ornamentiki. Na krožniku je napis: „*Dokler slovenska pesem bo donela, zavest slovenska bo krepko živela.*“

duhovno hrano, ki mi jo prinaša Duhovno življenje, pa že skušam deliti z drugimi, s sestrami v redovni družini in še posebno s svojimi učenkami in z ljudmi, s katerimi pridem v stik, saj so navadno duhovno lačni. Skrbno hranim Vaše zvezke, ki so vsako leto lepši in bogatejši. Bodo že komu v korist kot tudi slovenske knjige, ki sem jih v teku let prejela posebno iz Argentine. Je pa tudi upanje, da bo še kateri Slovenec ali Slovenka prišla misijonarit na Tajsko? Pri Bogu je vse mogoče!

Menda sem že prej omenila, zakaj mi je Duhovno življenje in Argentina tako pri srcu. Tam so nekateri moji dragi, kot sošolka Viki Homan iz uršulinskega učiteljskega v Škofji Loki. O njej ni več glasu, pa molim zanjo in njene, ki so bili izredno preizkušeni med vojno in po njej. Potem moj edini rodni starejši brat Marjan, ki je padel med domobranci najbrž v začetku junija 1945. R.I.P.

Tako se Vam iskreno zahvalim za Duhovno življenje in skušam izraziti svojo hvaležnost zlasti z molitvijo. Sem že visoko v letih, otrok prve svetovne vojne. 80 let je bilo avgusta, odkar je padel oče na poraženi avstrijski fronti. Pa še delam, učim in misijonarim vsak dan in grem na obiske k ubogim. Čas pa beži na Tajskem kot v Argentini in bližamo se koncu drugega tisočletja; nisem mislila, da ga bom dočakala, zdaj je pa že skoro pred durmi...

Koprsko oktobrsko Ognjišče je objavilo moj razgovor s časnikarjem, ki je prišel obiskat jugovzhodno Azijo lani v začetku maja. Zadnjič sem bila doma leta 1996, ko je sveti oče prvič obiskal Slovenijo. Upam in molim, da bo sveti oče letos spet obiskal Slovenijo in proglasil škofa Antona Martina Slomška za blaženega. Upam, da boste mogli Vi in še kateri Slovenci iz Argentine potovati v Slovenijo za to veliko slovesnost. V duhu, v molitvi bom z Vami.

V jugovzhodni Aziji je zdaj velika gospodarska, finančna in še posebno moralna kriza, ki je zadela tudi Tajsko. K sreči imamo dobrega kralja, ki zelo skrbi za svoje ljudstvo. Letos 5. decembra bo dopolnil 72 let. Vladajo pa ministri; vsaj ministrski predsednik, sin branje iz juga, je dober, vesten, pošten, tako je upanje, da bo dežela izšla iz krize, ki jo je povzročil prenegel industrijski razvoj in pohlepnost bogatih. Zdaj pa ubogi spet največ trpe. V Boga zupamo!

Srečno, blagoslovljeno novo leto 1999, po budističnem štetju B.E. 2542. Prosim za Vaš blagoslov in za dar Du-

hovnega življenja do konca življenja..., kot napotnico v večno življenje. Hvaležno vdana v Gospodu

Sr. M. Frančiška Novak O.S.U.

P. JOŽE CUKALE DJ, Indija,
piše:

10. januarja 1999

Sveti kralji potujejo čez Indijo

To je izredno pomenljiv čas, čas razglašanja in nevarnosti za krščanstvo v Indiji. Naš kalkutski časopis *Stateman* poroča, da so spet razdrli in zažgali dvoje cerkva v deželi Gudžarat, na ozemlju Surat blizu kraja z imenom Dang. Fundamentalisti, ki jih podpira vladna stranka BJP, očitajo kristjanom, posebno misijonarjem, da s silo in podkupovanjem spreobračajo hindujce. Pravijo, da Cerkev sprejme vsak dan tisoč Indijcev v svoj krog in jih odtuja hindujskim izročilom. Zato so na pohodu hindujski kadri, da privedejo zaslepljene nazaj v svojo družbo. Ker pa so kristjani povečini zavedni Gudžeratci, so na oprežu in varujejo svoja svetišča. Toda premoči, razbijanje, požiganje močnejših trup, pušča kristjane nemočne in večkrat prestrašene, kajti policija, politika dežele je na strani ekstremistov. Nekateri gorečnejši, ki pripadajo različnim sektam protestantov, utegnejo vznemirjati prenapeteže, a pogrom je namenjen predvsem proti katoliškim misijonarjem, med katerimi so jezuiti občutljiva tarča.

Ker so sosednji Pakistanci, ki so na glasu protikrščanske muslimanske države, dvignili svoj glas proti Indiji in ker so nekateri mediji pisali, da utegne ameriška CIA imeti vmes svoje prste, zato je ogenj sovraštva še bolj zaplamtel.

Vzrok za to sovražno nasprotovanje pa je skrit v evangeliju. Gospod pravi: „Boste mi pričre vse do konca sveta.“ Sovražnike evangelija razganja nevoščljivost, ker so misijonarji in misijonarki na strani tistih, ki trpijo, ki so zaposavljeni in na robu. Boli jih, ker vidijo, kako se zgrinja ljudstvo okrog tistih, ki skrbijo in živijo z ljudmi, skratka, ker jih imajo radi. Dobro stoječi nasprotniki tega ne zmorejjo.

Nekaj dobrega bo prišlo iz tega preganjanja. Med budisti in hindujci že vsatjajo poštenjaki, ki protestirajo proti preganjanju. Tudi večina medijev dobro poroča o dejstvih. *Telegraph*, eden najbolj berljivih časnikov v Indiji, pričuje o šikanah in perversnosti napadalcev, katerim ni nič svetega, ne rop, ne posiljevanje, ne požig preprostih domov pokončnih kristjanov. Snaha Indire Gandhi

gospa Sonja Gandhi, ki je predsednica indijske kongresne stranke, je danes v Gudžaratu, da se prepriča o resničnem stanju dežele in kristjanov. Pravi, če se vlada ne zgane in ne zaščiti kristjanov, bo prevzela njih pravdo v svoje roke in naslovila na najvišje sodišče peticijo, da vlada v Delhiju razpusti gudžaratsko vlado po členu 365, ki daje Delhiju pravico, da prevzame oblast, kjer se teptajo človekove pravice.

Preganjanje pa ne bo zavrlo Cerkve, da ne bi pogumno vstopila v Kristusovo dvatisočletnico. Nebeški Oče ima pač rad svoje zveste in Jezus je zmerom na strani tistih, ki so preganjani. Nebeško kraljestvo pač trpi silo že od tistega časa, ko so Modri iz jutrove dežele šli skozi Herodove zanke, a so rešili novorojenega kralja in odšli pričevat o Njem in njegovem kraljestvu ljubezni.

Jože Cukale D.J.

P. MILAN KADUNC in p. PEPI LEBREHT iz Bénina, Afrika, pišeta:

8. januar 1999

Lep in vroč misijonski pozdrav iz Bénina!

Najprej hvala za redno in skrbno pošiljanje Duhovnega življenja, ki sva ga z Milanom vedno vesela, ker nama prinaša slovenski utrip iz Argentine. Bog naj Vam zato bogato povrne! Še naprej ostanimo povezani v molitvi, isti veri, upanju in ljubezni, da bo naše življenje smiselno in bogato v Kristus!

V Permi smo božične praznike preživeli v velikem veselju, poglobljeni molitvi, v obilnem plesu ob ritmu tam-tama, petju, pitju in obilnejšem uživanju koruzne polente in riža. Božič je bil tokrat zelo slovensko obarvan, saj je poleg naju bilo na misijonu še pet medicink iz Slovenije, ki so si tri mesece nabirale izkušnje iz zdravljenja tropskih bolezni. Bilo je prav zanimivo in lepo. Za letošnji božič smo tako jedli slovensko potico. Pri mizi pa je kar naprej odmevala slovenska beseda, kar se sredi Afrike ne zgodi za vsak božič. Dokler so bila dekleta na misijonu, so ljudje kar naprej prihajali na misijon s kakšnimi primeri bolezni in dekleta so jim znala čudovito svetovati, ali pomagati z zdravili. Kmalu

po božičnih praznikih smo z dekleti šli še v veliki narodni park Pendjari na S. Benina. Nekoliko smo podoživljali vzdušje safarija, potem pa so se dekleta raztepla: dve nazaj v Slovenijo, tri pa še do Burkine Faso in končno do Slonokoščene obale in naposled v Slovenijo.

Otroci so z velikim veseljem in žrtvijo pripravili božične prizore Jezusovega rojstva, mnoge pesmi in ples. S kamero sem jih kar precej posnel. Pogleдали smo prve posnetke in zagotavljajo trajen in živ spomin, otrokom pa veliko spodbudo za prihodnje leto. Za slovensko okolje pa bodo posnetki prinesli zanimivo afriško cerkevno drugačnost.

Leto se je obrnilo in prineslo tudi marsikaj novega. Zame nov kraj bivanja in novo delovno mesto. P. Milan odhaja do septembra 1999 na dopust v Slovenijo. Do takrat ga bom čakal na frančiškanskem misijonu v Dapaongu, na S. Toga. Prosim Vas, če je z Vaše strani to seveda mogoče, da mi od 31. januarja 1999 naprej pošiljate Duhovno življenje na novi naslov.

Gospod Jezus Kristus naj vas blagoslavlja vse leto 1999!

S spoštovanjem in ljubeznijo od
p. Milana in p. Pepija

Iz naše KRONIKE

Zbor slovenskih solistov iz Argentine je imel pevsko turnejo „meditiranih koncertov“ v Sloveniji in na Primorskem decembra in januarja; peli so sakralne skladbe svetovnih klasikov in slovenskih cerkvenih pesmi; pesem so prepletali z odlomki božje besede in duhovnih mislecev; slovenski solisti pevci: Cvetka Kopač, Ani Rode, Matej, Matija in Luka Debevec; orglar: prof. Ivan Vombergar; argentinska pevca: Silvija Bunge in Armando Noguera in orglar Gustavo Andrés; koncerte so imeli v cerkvi Čudodelne svetinje v Parizu, v cerkvi Marijinega oznanjenja v Ljubljani (frančiškani), v Cerknici, Kopru, Gorici, Kranju, v ljubljanski stolnici pred polnočnico, v Mariboru, Dolenjskih Toplicah in na Opčinah pri Trstu; in Jesenicah so peli pri maši za rajno učiteljico Mijo Markež.

Seminar za učitelje slovenskega jezika in kulture v Argentini in Avstraliji, ki je bil pod pokroviteljstvom Ministrstva za zunanje zadeve in Ministrstva za šolstvo in šport v Izobraževalnem centru v Radovljici od 9. do 16. januarja, so se udeležili učitelji naših dopolnilnih sobotnih šol: iz Buenos Airesa: Cecilija Grbec, Lučka Vombergar, Marcel Brula, Ana Skarlovnik Markež, Mateja Hribar Šmalc, Sonja Zarnik, Olga Sladič Fink, Lilijana Tušek Kopač, Veronika Malovrh; Tatjana Panaino (za Triglav); iz Bariloč: Veronika Razinger Grohar in Marija Osojnik; iz Mendoze: Vladimir Žumer in Erika Bajda; iz Tucumana Evica Draksler; iz Córdoba: Graciela Mravlje; iz Avstralije: Stanka Sintič.

Prof. dr. Janez Juhant, dekan Teološke fakultete v Ljubljani, na obisku v Argentini, je v nedeljo, 24. januarja, maševal v Slomškovem domu in se po maši pogovarjal z rojaki; naslednjo nedeljo je maševal na Pristavi.

Misijonar Lovro Tomažin iz Zambije je na obisku pri sorodnikih v Buenos Airesu; maševal je slovenske maše v San Justu, na Pristavi in v Slomškovem domu.

27. decembra 1998 je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj **TOMAŽ GABRIJEL KOKALJ**, sin Ivka in Anke roj. Smole. Botra: Marta Smole por. Iglič in Dimitrij Kokalj. Krstitelj: Dr. Jure Rode.

Zlatoporočenca Tone in Tončka Truden

13. novembra 1998 sta z zahvalno mašo v cerkvi Marijinega vnebovzvetja v Olivosu in družinskim srečanjem praznovala zlato poroko Tone in Tončka Truden. Po 50 letih zakonskega življenja sta čutila potrebo, da se Bogu in Mariji zahvalita za polstoletno srečno skupno življenjsko pot. Svoja otroška in prva mladostna leta sta preživela v urejenih družinah in razmerah. Vojna in revolucija pa sta usodno zaznamovala tudi njuni življenji.

Tone je Notranjec. Rojen je bil 23. avgusta 1921 očetu Janezu in materi Mariji, roj. Sitar, v Starem trgu pri Ložu. Pred njim je bil v družini rojen brat Janez, za njim pa brata Slavko in Emil. Imeli so veliko kmetijo in trgovino z mešanim blagom. Ljudsko šolo je opravil v rojstnem kraju, 5 razredov gimnazije v Kranju, zadnje 3 pa na 1. državni v Ljubljani. Pred maturo julija 1942 so ga italijanski okupatorji odpeljali v internacijo v Monigo in Padovo, kjer je ostal do januarja 1943. Po vrnitvi v domovino je opravil maturo in se vpisal na pravno fakulteto v Ljubljani. Ko so komunisti izrabili okupacijo za

revolucijo, je hitro spoznal, kdo se skriva pod lažno osvobodilno borbo in zato takoj pristopil k domobranecem. Napravil je oficirski tečaj in se vključil v Meničaninov domobranci bataljon. Maja 1945 se je umaknil na Koroško. Ko so Angleži vračali domobrancelce titovcem, se je rešil, ker je bil dodeljen za zadnji transport. K sreči so tedaj zvedeli, kako je z vračanjem, in se je s skupino soborcev rešil. Nekaj časa je delal na kmetih na Koroškem, nato pa ilegalno šel čez mejo v Italijo. Znova se je znašel v begunskem taborišču v Monigu. Od tam so ga prepeljali v Forli in nato v Módeno in kasneje v študentsko taborišče v Bologni, kjer je študiral ekonomijo. V Argentino je prišel julija 1948. Delal je v tekstilnih in gradbenih podjetjih.

Gospa Tončka, roj. Turk, je bila rojena v trdni kmečki družini v Jelševniku pri Črnomlju 10. junija 1926. V družini je bilo devet otrok. Leta 1943 se je kot mlado dekle pred partizani umaknila v Ljubljano, kjer je obiskovala obrtno šolo. Maja 1945 pa je s sestro in reko beguncev odšla na Koroško. Tudi ona je upala na skoraj-

šnjo vrnitev v svobodno domovino, a razmere so se odvijale drugače, kot pa smo želeli in upali. Postaje triletnega begunskega življenja so bile: Anras v Tirolah, po prehodu v Italijo pa Riccione in Bologna. V Argentino se je priselila leta 1948.

Zlatoporočenca sta se spoznala že v taboriščnih letih in se po 6 mesecih bivanja v novi domovini poročila ob vseh začetnih težavah in pomanjkanju lastnega doma. Po bivanju v najetem stanovanju v Villa Adelina in Munro se je družina preselila v svoj dom v Olivosu leta 1972. V srečnem zakonu se je rodilo šest otrok: Beno, Marko, Marta, Anka, Peter in Diana. Zlatoporočencema so veselje tudi 3 vnuki. Družini seveda tudi bolezen in druge življenjske preizkušnje niso prizanašale. Posebej hudo je bilo, ko je gospa Tončki postalo slabo ob prižganem štedilniku in se je zelo hudo opekla in potrebovala več presaditev kože. Kakšne bolečine povzročajo opekline in presajanje, si nekdo, ki tega ni izkusil, sploh ne more predstavljati. Volja do življenja, družinska opora in vera v božjo previdnost so ji pomagali, da je vse to prenesla.

Družina je bila vsa leta povezana s slovensko skupnostjo. Prijatelji čestitamo zlatoporočencema k visokemu zakonskemu jubileju in jima želimo srečna in zdrava jesenska leta. ■

Zlatoporočenca Tone in Tončka Truden v krogu svoje družine

+ ODŠLI SO +

Andrej Petelin

Andrej Petelin je bil deveti otrok družine Janeza Petelina in Marije Šega, brat cistercijskega p. Cirila. Rojen je bil v Ribnici na Dolenjskem 23. oktobra 1921. Osnovno šolo je obiskoval v Ribnici in nekaj let hodil v Šentvid. Potem je delal doma pri očetu za mizarja. Kot fant je učil mladce telovadbo v Sokolskem domu v Ribnici.

Med vojno in revolucijo je šel k domobrancem in bil kot obveščevalec pri 27. četi. Njegova begunska pot je šla skozi različna taborišča v Italiji. 17. avgusta 1947 se je poročil s Pavlo Čampa v taborišču Senigallia. Kmalu po poroki je sam odšel z ladjo Tucumán v Argentino. 12. oktobra 1947 je prišla za njim še žena. V Argentini je pokojni Andrej dobil zaposlitev pri podjetju, ki je gradilo hiše in bazene na Ezeizi, kjer je mlada družina nekaj časa živela. Od tam so se preselili v Liniers in potem v Caseros, kjer je imel svojo mizarško delavnico.

V družini so se rodili štirje otroci: Pavla, Marija, Andrej in Barbara. Po dolgi bolezni je zapustil družino 22. novembra 1998. Naj počiva v miru!

Franc Švigelj

Franc Švigelj je bil rojen 11. oktobra 1917 v Brestu pri Igu. Otroška leta je odraščal v trdni kmečki družini s šestimi otroki: Pepe, Ivan, Marija, Francka, France in Stane. Med vojno je izgubil dva brata. Enega so ubi-

li komunisti, drugi je bil žrtev italijanske okupacije. Francetu se je iztekla življenjska pot 19. decembra 1998 po kratki trimesečni bolezni.

Kot mlad fant se je izučil za mehanika. Druga svetovna vojna ga je dohitela, ko je služil vojaški rok v Beogradu. Kasneje, ko se je začela komunistična revolucija v naših krajih, je bila zanj edina pravilna odločitev, stopiti v vrste domobranstva. Zaveden narodnjak je branil domovino pred nasiljem brezbožnih revolucionarjev, se prebil skozi Turjak in srečno dočakal konec vojne. Leta 1945 se je s številnimi begunci umaknil čez Ljubelj na Korško. Dobil je delo na neki kmetiji, a je kmalu zaslutil nevarnost zasledovanja od strani partizanov. Javil se je Rdečemu križu in uspešno prišel čez mejo v Italijo. V Anconi je bil nekaj časa šofer angleškega komandanta. Nato se je preselil v begunsko taborišče Senigallia in končno leta 1948 pristal v Argentini. Prvi kruh si je služil s šoferskim poklicem v Mar del Plati in v Mar del Sudu.

Leta 1954 se je poročil z Justino Škraba in si zgradil lasten dom v San Justu. Družino sta povečali hčerki: Lenka in Francka. Leta 1988 mu je po hudi bolezni umrla žena, ki ji je ves čas skrbno stregel kot zvest in dober mož. Hčerkama je privzgojil ljubezen do življenja, do preprostosti in prijateljstva. Ves čas tujine je gojil ljubezen do Slovenije in z zanimanjem spremljal vsa dogajanja. Prežet

z željo, da bi jo še enkrat videl, jo je leta 1994 obiskal z mlajšo hčerko Francko. S solzami v očeh je obujal spomine na rojstni kraj in podobo Slovenije, ki jo je vse življenje zvesto ohranil v svojem srcu.

Rad je prihajal k slovenski maši in nato v Našem domu pokramljal v domači družbi. Pogrebna maša je sovpadla s slovensko nedeljsko službo božjo. Tako se je sanjuška skupnost na poseben način poslovila od svojega člana in prijatelja. Zadržni zemski dom je našel na pokopališču Villegas, kjer počiva tudi njegova žena Justi. Naj mu bo do vstajenja lahka argentinska zemlja.

**Ana Petelin
roj. Perovšek**

Rodila se je 23. julija 1915 pri sv. Gregorju - Ribnica (na Dolenjskem) v družini Franceta in Ivane roj. Rigler. Ko je bila stara komaj tri leta, je z bratom (dvojčkom) Ivanom in starejšim bratom Francetom izgubila mamo. Oče se je ponovno poročil in je dobila še brata Jožeta in sestro Marijo, za katere je tudi skrbela.

28. avgusta 1939 se je poročila z mizarjem Jožetom Petelinom in se preselila v Ribnico. Tam se je rodila hčerka Marija Terezija, ki je umrla med vojno stara komaj eno leto. Nato se je rodil sin Jože.

Maja 1945 je vzela sina in se z drugimi begunci umaknila pred partizani proti Spitalu. Na poti se je dobila z možem in z njim šla dalje do taborišč. V Spitalu se je rodil sin Janez in tam kmalu umrl.

Decembra 1948 je z družino prišla v Argentino in se naselila v zahodnem delu Buenos Airesa, v Liniersu. Tam sta se ji

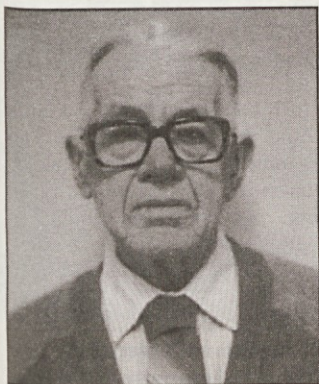
rodila dvojčka Janez in France. Kasneje se je družina preselila v Caseros, kjer je pokojna Ana požrtvovalno skrbela zanjo. Redno se je udeleževala svetih ur na prve petke v Slomškovem domu in tudi duhovne obnove novembra lani se je še udeležila. Bila je tudi članica Živega rožnega venca. Pred štirimi leti je bila poškodovana ob prometni nesreči in se je prav čudežno opomogla in ozdravela.

28. decembra 1998 pa je nepričakovano nehala biti njeno srce. Za njo žalujejo mož Jože in sinovi Jože z družino, Janez in France, v Sloveniji pri sv. Gregorju brat Ivan z družino, v Kanadi (Toronto) pa brat France in sestra Marija z družino. Vsi, ki smo jo poznali, jo bomo ohranili v spominu kot blago in verno slovensko ženo.

Anton Furlan

Rojen je bil 19. januarja 1910 na Slapu pri Vipavi. V družini je bilo osmero otrok. Raznarodovalni pritisk italijanske fašistične okupacije na Primorskem je v otroških in mladostnih letih prekalil njegov značaj in mu vtisnil pečat zavednega Slovenca in pokončnega kristjana. Bil je navdušen pevec in dejaven član slovenskega katoliškega izobraževalnega društva na Slapu, dokler ga niso Italijani nasilno razpustili leta 1927. Tu di posledaj je ostal zvest svojim krščanskim in slovenskim koreninam. Bil je ves čas član fantovske Marijine družbe. Klice zdrave narodnostne vzgoje je prejemal na tajnih sestankih krščansko-socialne zveze pod vodstvom dr. Janka Kralja in drugih uglednih laikov. Poleg navzven bolj udarne organizacije TIGR so bili prav ti „črni bratje“ ob podpori slovenske primorske duhovščine nosilci narodnega odpora.

Mobiliziran v italijansko vojsko že leta 1939, je po številnih zgodah in nezgodah dočakal razpad Italije septembra 1943 v južni Italiji. Ko se je v splošnem neredu prebijal v domači kraj, ga je v Padovi na železniški postaji rešil pred nemško aretacijo rožni venec, ki ga je imel v žepu. Nemški vojak, ki ga je preiskoval, je bil bavarski katoličan in ga je pustil. Po vrnitvi domov je bil mobiliziran v partizane, to-

da kmalu zašel v nemško zase- do in se nato pridružil slovenskim domobrancem. Partizani so ga zajeli, prišel je pred vojaško sodišče IX. korpusa v Cerknem, obtožen dezerterstva in izdaje. Ne glede na to, da je bil kot zaveden Primorec odločen protifašist in goreč narodnjak, ni skrival svojega nestrinjanja z ideologijo komunizma. Na pe- lpnico, 14. februarja 1944, je bil obsojen na smrt. „Prosil sem Mater božjo in angela varuha za pomoč, in vse svetnike, naj mi pomagajo, če sem tega vreden,“ je zapisal v svojih spomi- nih. In res. V temni zimski noči mu je po skrbno pripravljenem načrtu uspelo zbežati. Zopet je našel mesto med domobranci.

Konec vojne je dočakal v begunskem taborišču v Italiji. Spoznal je, da poti domov ni, zato se je odločil za Argentino. Pred odhodom se je na Kos- tanjevici nad Gorico - 9. avgus- ta 1947 poročil z Matildo Božič iz Šturij. V Argentino sta prišla 11. julija 1948. Po prihodu v novo deželo je bilo treba vse začeti znova. S pridnostjo in vztrajnostjo je sezidal hišo v González Catanu, kjer je živel do zadnjega z ženo in tremi hčerami. Vedno si je želel vrnitve v domovino. Šele po osa- mosvojitvi Slovenije se mu je želja izpolnila. Kar trikrat je obi- skal rodni kraj, leta 1997 je celo doma slavil zlato poroko. Ostal pa je grenak občutek, da v do- mačem kraju nima možnosti za preživetje, ker mu je povojna revolucionarna oblast zaplenila vse imetje.

Anton Furlan je bil od vse- ga početka pa do zadnjega tes- no povezan s slovensko skup- nostjo v Argentini in se redno udeleževal njenih prireditve. Bil je pa tudi med pionirji krajevne-

ga farnega občestva in eden prvih prostovoljcev, ki je začel z zidavo kapele v naselju, kjer je živel z družino.

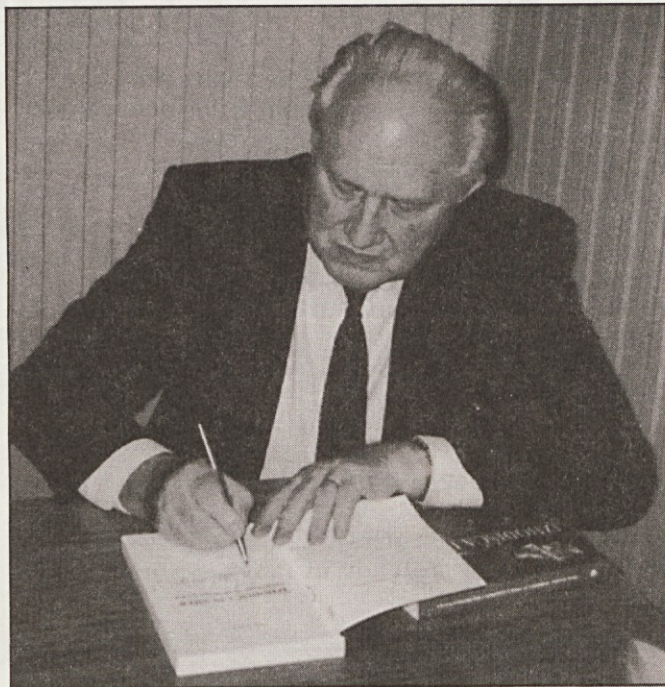
V začetku decembra lans- kega leta se je zaradi neke kr- vavitve moral internirati. Po enem tednu se je vrnil domov, a se ni več počutil dobro. 14 dni pred smrtjo je postal zelo depresiven in se je začel poti- hem poslavljati od vseh stvari, na katere je bil navezan. V de- lavnici je razstavil po delavni mizi orodje in se spraševal, kdo ga bo zdaj rabil in če bo nanj tako pazil, kot je pazil on. Po tistem ni več prestopil praga delavnice. Podobno se je zgo- dilo s trto, z rožami in z vrtom. Ko se je od njih poslovil, ni šel več na vrt. Hčerki Nežki je po- vedal, kje ima svoje dokumente v primeru, če se njemu kaj zgo- di. Ko je bil teden pred smrtjo zadnjikrat pri slovenski maši v San Justu, se je poslovil tudi od nekaterih znancev. Ker je imela hčerka Nežka že vse urejeno za potovanje v Slovenijo, je hotel dobiti potrebne papirje tu- di zase, da bi jo spremljal v domovino in tam umrl.

Umril je 10. januarja na klini- ki v González Catanu. Kropili smo ga na domu, naslednji dan pa je bil pogreb z mašo v kape- li, katero je pokojni pomagal zgraditi. Da so domači izpolnili njegovo srčno željo, so ga mo- rali upepeliti. Tako je lahko spremljal hčerko v domovino, v rojstno vas njemu tako drage Primorske.

Njegovi ženi gospe Matildi in hčeram od izgubi dragega moža in skrbnega očeta izraž- amo globoko sožalje.

POPRAVEK

V lanski junijski številki DŽ smo objavili življenjske podatke umrle gospe **Ivanke Albreht roj. Petkovšek**, ki pa niso bili popolnoma točni. Čeprav pozno opozorjeni na to, dopolnilo rade volje objavljamo. Ko sta bila pokojna gospa Ivanka in mož Jože Albreht z drugimi begunci prese- ljena iz taborišča Senigallia v Barletto, se jima je rodila **prva hči** (To je izpadlo iz poročila, zato je tudi konec drugačen)... **Za njo žalujejo štiri hčere in dva sinova in njihove družine.** Imela je 15 vnukov, katere je imela zelo pri srcu. Pri Stvarniku naj počiva v miru!

DR. MARKO KREMŽAR

IZ NAŠE KRONIKE

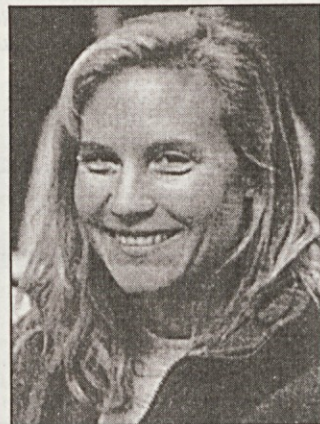
Predstavitve knjige dr. Marka Kremžarja Izhodišča in smer je bila 5. januarja v pro- storih Kreditne zadruge Sloga v Ramos Mejiji; po pozdravnih besedah predsednika zadruge Toneta Podržaja je spregovoril arh. Jure Vombergar o pomenu te knjige, novinar Tone Mizerit pa je predstavil in komentiral vsebino knjige; na koncu je avtor odgovarjal na vprašanja.

Šolska počitniška koloni- ja: 13. januarja so se vrnili otroci šolske počitniške koloni- je iz Počitniškega doma dr. Ru- dolfa Hanželiča v kordovskih hribih, kjer so bili od 26. dec- embra; otrok je bilo 82; vodite- lji so bili Marcel Brula, Sebas- tijan García, Nevenka Godec, Pavlinka Grbec, Andrej Grilj, Danica Malovrh, Marta Selan, Metka Slabe, Veronika Vom- bergar in Irenka Zarnik; duho- vni voditelj: Janez Cerar CM.

Mladinska misijonska skupina Sledovi je tudi letos od 15. do 31. januarja misijona- rila med Indijanci v Nahuel Mapu v Neuquenu; letos so bi- li tam člani skupine Pavel Erja- vec, Karla Skvarča, Sandi Žu- žek, Nevenka Skvarča, Franci in Andrej Grilj ter Veronika Vombergar.

Monika Kambič - Mali je najuspešnejša alpinistka Slove- nije v letu 1998, je razglasila Podkomisija za vrhunski alpi- nizem pri Planinski zvezi Slove- nije; naša bariloška rojakinja se je 1993 naselila v Sloveniji; slavnostna podelitev priznanj je bila v Cankarjevem domu 21. januarja. Najprej je v začetku leta obiskala svojo rojstno deželo Argentino. V Patagoniji je opravila dva vzpona, od ka- terih je bil najpomembnejši vz- pon na Fitz Roy po Francosko- argentinski smeri (VV, -A 1, 90 st. 13 h). Monika je prva Slovenka (in druga Argentin- ka), ki ji je uspelo priplezati na to viharo goro. Tudi v sveto-

MONIKA KAMBIČ

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Nesposobni so pripravljeni storiti prav vse.
- Pozor! V obtoku je večja količina ponarejene zgodovine.
- Boljšega jutri nam ne bodo izbojevali včerajšnji borci.
- Kako je dobil službo, je službena skrivnost.
- Vestranost je treba razvijati v eni smeri.
- Mladina, uči se na napakah svojih očetov!
- Kaj hočemo - zapravljali smo vsi, ostalo pa je le nekaterim.
- Sen vsakega, tudi političnega pujska je: umreti kot prašič.
- Za grehe politikov delajo pokoro ljudske množice.
- V prelomnih trenutkih je najlažje tistim brez hrbtenice.
- Gospodje se rekrutirajo iz najboljših tovarišev.
- Iz premnogih stolčkov bi lahko sestavili zatožno klop.

vnem merilu ni bilo veliko ženskih ponovitev. Spomladi je skupaj z Aleksandro Voglar nadvse dostojno zastopala slovenske alpinistke na mednarodnem srečanju v Welsu (Wales - Anglija). Sledijo številni vzponi doma in v tujini: Špikova direktissima, Belak - Manfreda v Šitah, Meč v Malem Koritniškem Mangartu, Diedro Armani v Brenti, so ji bila pri-

prava za jesenski obisk v znanih Yosemiteh v Kaliforniji (ZDA). Preplezala je v navezi s svojim možem Klemenom Malijem East Butress (VV-, VI) na pogled in West Face v El Capitanu za ogrevanje, potem pa še Triple Direct smer (1000 m, VII/A 2) za konec. Štirideset vzponov, ki bi jih lahko zavidal marsikateri alpinist.

malo za šalo...

TUJ JEZIK - „No, Marko, kako napreduje tvoje znanje angleščine?“ - „Lepo! Znam že po angleško reči 'prosim' in 'hvala!'“ - „To je pa že več kot znaš po slovensko!“

ZASTAVA - Častnik ognjevito govori mladim rojakom o ljubezni do domovine. Ko konča, vpraša enega od njih, ki je zelo pozorno poslušal: „Ti, povej, kaj ti pride na misel, ko vidiš, da zastava na drogu plapolala?“ - „Pomislim, da je veter.“

DRUŽINSKO - Učiteljica: „Janezek, kako si podoben svojim staršem! Imaš mamine oči in očetov nos...“ - „Res,“ ji vpade v besedo Janezek, „po bratu imam pa hlače!“

KANA GALILEJSKA - „Kaj so si mislili svatje na gostiji v Kani Galilejski, ko so zvedeli, da je Jezus spremenil vodo v vino?“ vpraša katehet pri ve-rouku. - Eden brž odgovori: „Tega bomo tudi mi povabili na svatbo!“

NALOGA - Zaskrbljeni oče kliče v diskoklub: „Prosim, povejte mojemu sinu, naj pride čimprej domov, ker ne znam narediti njegovih domačih nalog.“

MODEL - Vera si je kupila tesno prilegajoče se hlače. „To je model Capri,“ razlaga svojemu možu ponosno. - „Te hlače niso primerne zate, draga,“ ji odvrne mož. „Capri je majhen otok, ne pa celina!“

NEZNANJE - Mati vsa osupla vpraša učitelja: „Kaj res ni nobene možnosti, da bi moj Maks izdelal razred?“ - „Žal ne, gospa,“ ji odvrne učitelj, „za tisto, česar vse on ne zna, bi lahko padli trije.“

GOLOBJA - Golobica krega svojega mladiča: „Že spet si ga spustil v gnezdo. Skrajni čas je, da se navadiš hoditi na spomenik.“

MOŽJE - Dve ženi se pogovarjata v čakalnici pri zobozdravniku. Prva pravi: „Veš, moški so kot zobje; dolgo moraš čakati, da jih dobiš, potem ti pogosto povzročajo bolečine, ko pa jih ni več, ostane za njimi luknja.“

CENE - „Draga, zelo sem želel, da bi šla na dopust v Mendoza. Toda tam so cene še višje kot Andi.“ - „Pa pojdiva v Mar del Plato, dragi!“ - „Oh, tam so pa cene še bolj slane kot voda!“

KJE JE kaj

Skrivnost resničnega miru je v spoštovanju človekovih pravic -
Lojze Kukovica 65
Ob peti obletnici smrti prelata dr. Alojzija Starca - Janez Jereb .. 66
Avtogol sodstvu - Drago Ocvirk 67
Pastoralna skrb za izseljence -
Marko Kremžar 68
Slovenija danes - Branko Rozman 71
V zadnje leto priprave na jubilej vstopimo z Bogom Očetom -
Škof Alojz Uran 72
Korak bliže Evropi - Janez Gril 73
Proglasitev Slomška -

19. septembra 1999 74
Izjava mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja 74
Nikar se ničesar in nikogar ne bojte!
- Nadškof dr. Franc Rode 74
Bog Oče, vir življenja
(Pastirsko pismo za post) 75
Misli k mašnim berilom v aprilu ... 78
Sveto velikonočno tridnevje 79
S križa se sklanjaš - Anton Nadrah 80
„Tvoj je vstajenja dan“ -
Anton Stres 81
Kakšen je bil vstali Jezus? -
France Rozman 82
Vstal je, aleluja - Rafko Vodeb 82
Smisel in odrešenjski pomen vstajenja 82

Gostišče v Emavsu -
Alojz Rebula 83
Češčenje Marijinega brezmadežnega Srca - Anton Nadrah 84
Slomšek učenik za vse čase -
Zorko Simčič 85
Glasbenik Primož Ramovž 86
Temna stran meseca -
Drago Jančar 87
Pogovori ob kavi - Srečko Jug 89
Petdesetletnica Slovenskega pevskega zbora v Mendoza 90
Pisma naših misijonarjev 91
Zlatoporočenca Tone in Tončka Truden 93
Odšli so 94
Iz naše kronike 92, 95, 96

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877- Stavljene, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Tel.: (54-11) 4307-1044 - Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1999: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Skerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Od zgoraj in od leve:

1. Učiteljice Rožmanove šole v letu 1998: Regina Leber, Irena Peršuh, Marta Škulj, Saša Golob, voditeljica Katica Dimnik, Vera Podržaj, Lučka Kastelic in Danica Petkovšek.

Odsotna: g. Franci Šenk in Olga Kociman.

2. Člani zbora solopevcev iz Argentine, ki so imeli uspešno turnejo po Evropi, **od leve proti desni:** Cvetka Kopač,

Ivan Vombergar (organist),

Gustavo Andrés (organist), Ani Rode, Matija Debevec, Armando Noguera, Silvia Bunge

in Luka Debevec-Mayer.

3. Prof. dr. Janez Juhant, dekan Teološke fakultete v Ljubljani mašuje v Slomškovem domu (Foto: M. Šušteršič).

4. Torontski nadškof

in kardinal dr. Alojzij Ambrožič pridiga pri sv. Katarini na Gorenjskem 10. oktobra 1998.

5. Dr. Janez Juhant

v razgovoru z rojaki po maši v Slomškovem domu.

6. Dragica Mizerit in Erminia Bevčič ob novi podobi Svetogorske Kraljice

v cerkvi sv. Rafaela v Devoto.

Skupina slovenskih zdravnikov po svetu na simpoziju v Ljubljani:

Od leve proti desni:

Jure Bajuk, Jože Bernik (predsednik SSK), Peter Hafner, Marija Bernik, Jana Podobnik (tajnica SSK), Marko Križ, Carmen Zapota, Marija Lourdes Mulc in Franci Mulc.

Na počitnicah in na gorniškem tečaju v Bariločah.

Od zgoraj in od leve:

1. Vzpon na Pico Argentino Tronadorja!
(Martin, Kristijan, Damijan, Matjaž, Pavel, Matjaž, Tone, Bine, Veronika, Dinko)
2. Kristina Žužek in Alenka Vivod na Pico Turista Cerro López-a.
3. Gorniški tečaj v Bariločah v polnem teku.
4. Vzpon na Filo Norte Cerro López-a.
5. Dobesedno „Pod skalco“.
6. Na poti proti Pampa Linda z Dinkom Bertoncljem.
7. Bahía López.

Od leve: Tone Vivod, Martin Vomberger, Veronika Vivod, Pavel Šparhaki, Bine Magister, Alenka Vivod, Franci Cukjati in Kristijan Vivod.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana. Director: José Skerbec

Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877

Composición. Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina

Correo
Argentino
Suc. 7 Bs. As.
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 6395
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 2560